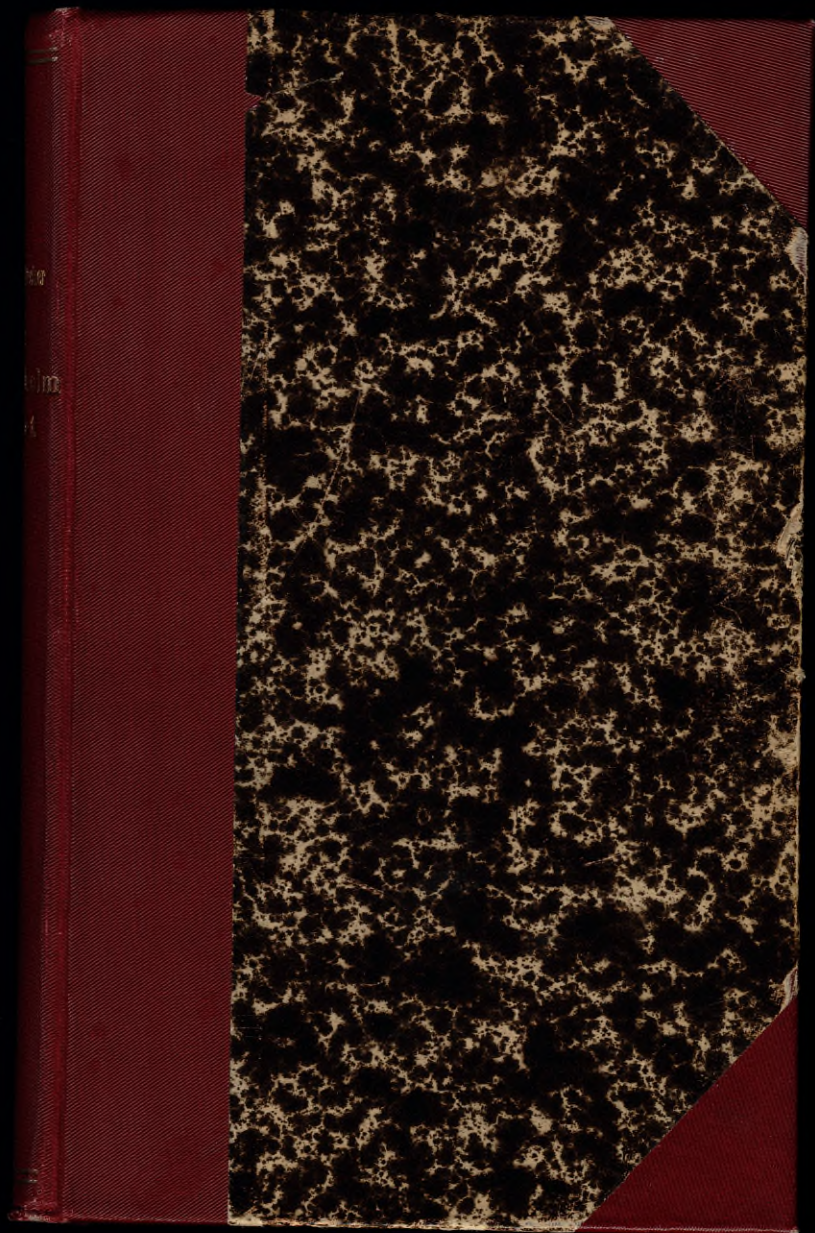

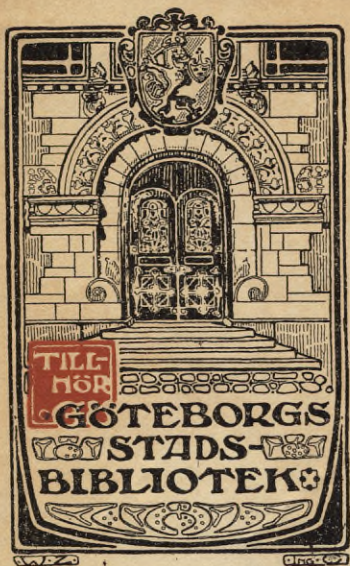
Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

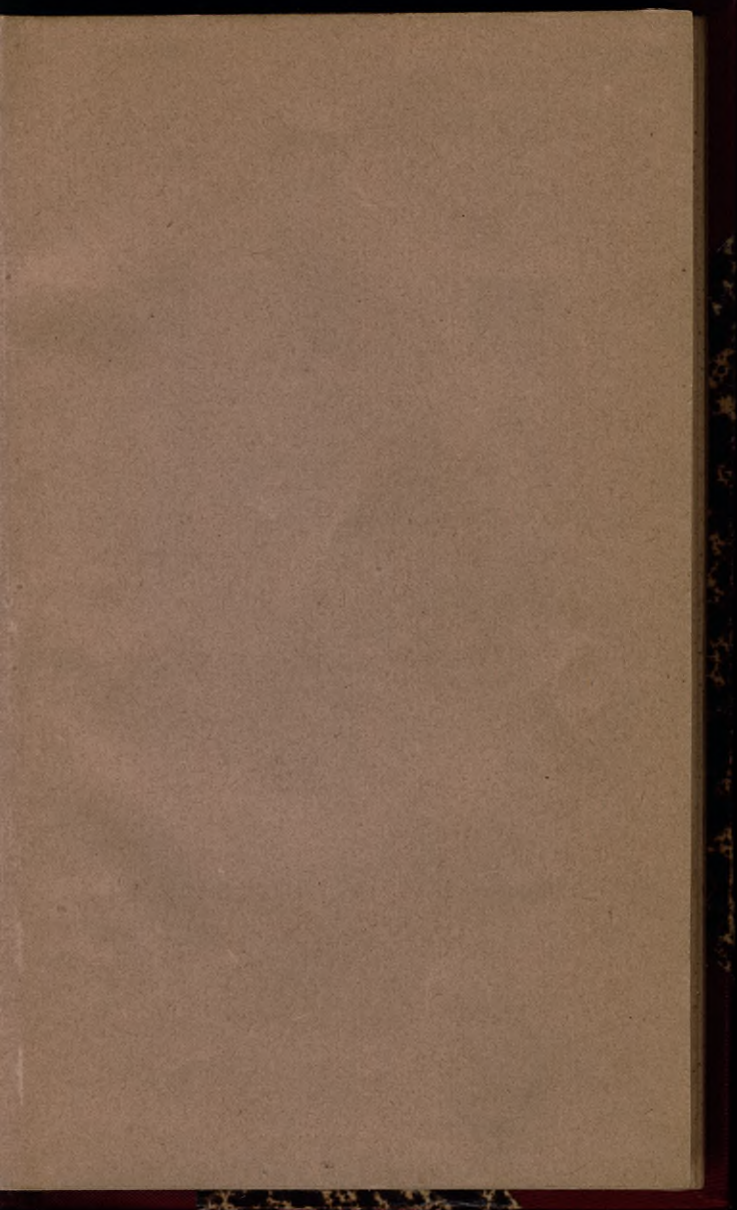
This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

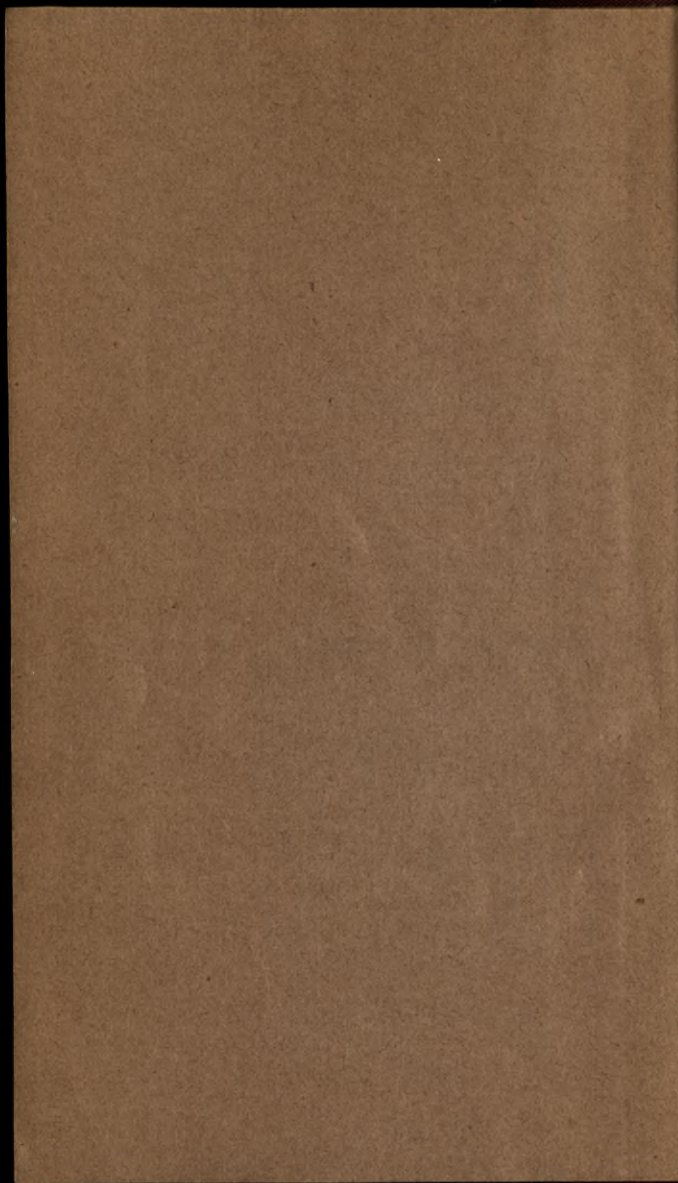

Litt.
Sv.

UR STOCKHOLMSLIFVET.

STOCKHOLM, H. & P. ÅBERG,
BOKFÖRLAGARE,
1887.

TRYCKT HOS L. J. HJERTA.

STOCKHOLM 1844.

PÅ K. R. LOOSTRÖMS FÖRLAG.

UR STOCKHOLMSLIFVET.

NYA KRIT-TECKNINGAR

AF

ORVAR ODE.

[O. P. Sturzen. Becker]

STOCKHOLM.

1844.

THE STOKHOLM INSTITUTE

AND THE TECHNICAL

OF THE

OF THE

1811

I.

HANDELSBOKHÅLLAREN.

Det finnes tvifvelsutan få klasser af unga män, som genom sina seder, sina sympatier och antipatier, hela sin yttre menniska och sitt sätt att vara utmärka och afskilja sig från mängden med en så karakteristisk egendomlighet, som Mercurii söner i allmänhet och måhända i synnerhet de, hvilka lefva och hafva sin

varelse i den märkvärdiga svenska hufvudstaden, detta stora Kråkvinkel, som man mången gång skulle vara böjd att tro hafva blifvit fullfärdigt förflyttadt från sjelfvaste den kotzebueska kontinenten.

En handelsbokhållare af det äkta och gedigna slaget kan på visst sätt anses hafva varit fullfjädrad redan från barnkammaren. Han har i god tid blifvit satt i skola hos herr Spanier, hvars institut sedan flera tiotal af år betydelsefullt nog florerat vid sjelfva Köpmangatan; han har der lärt sig en hel hop tyska, jemte nödig aritmetik och tysk piktur. Hela släkten har skämtvis kallat honom för lilla kommerserådet, och han har dagligen och stundligen förvånat söta far och söta mor med allehanda smånäpna finansaforismer, tagna direktur skoldammet. «Den pojken» — har

hans far vid mer än ett tillfälle sagt — «skall säkert en dag bli någonting ganska stort i köpmansväg! Han har sina idéer, den lilla kanaljen, och han talar om brutto och netto med en sakkänedom, som skulle hedra sjelfva Kantzow & Bieb».

Den unga blifvande grossören har derefter genomgått en specialkurs hos herr Bromander, samt vidare en vinter bevistat herr Johann Peter Müllers tyska soaréer, hvilka någongång äfven «för tillfället äro matinéer», och der man vinner den högsta fulländning i att språka «deutsch» samt lär sig att äta tysk mat «ohne Branntweinspest». Efter den betan är han färdig och komplett att utgå i det allmänna lifvet såsom ett välbestäldt grosshandlarämne, han anställer sig någorstädes vid Skeppsbron och an-

tager från och med samma dag den solida och aktningsbjudande titeln «herr bokhållare».

Den nya herr bokhållarens första verksamhet i kontorets tjänst besticker sig till att uträtta allahanda förekommande småärender, samt att om lördagarna springa staden omkring för att «björna» kryddkrämare och hökare. Han gör sig småningom hemmastadd i tullverkets alla olika kamrar samt i bankens kassor, och börjar känna sitt värde som en välbetrodd man. Han öfvar sig för öfrigt att tala tyska med herrar fruktskeppare från Lübeck och tar sig kanske till och med dristighet att en och annan gång våga ett engelskt ord i sällskap med någon respektabel rödhårig sjökaptan «from London». Det är om en dylik något litet anglomanisk herr

bokhållare man har den bekanta anekdoten, hurusom, då han vidt och bredt omtalade, att han sjelf någon tid varit på kontor i London och der «fört den utländska korrespondensen», någon näsvis person inföll: «det var då förmodligen på posten ni förde den».

Efter att sålunda i några år hafva varit på en mycket lätt fot, intager herr bokhållaren en stadigare plats vid pulpeten i egenskap af verklig kontorist eller till och med kassör. Han får nu skriva affärsbref och summera kolumnerna i räkenskapsböckerna. Han finner sig dag från dag alltmera initierad i handelsyrkets djupsinnigaste mysterier och han begynner drömma om egna skepp och om egna vaxlar på både Hamburg och Marseille. Det är icke utan att han också sjelf vid detta lag börjar «göra»

litet på egen hand, han skaffar sig små kommissioner från en och annan vän i landsorten, han åtar sig med den allvarsammaste grossörsmessighet t. ex. att uppköpa stråperlor och zefirgarnar åt unga kusiner i Småland, eller att välja glasögon åt gamla tanten sjelf, och han underrättar vederbörande om fortgången af denna viktiga affär uti de strängast terminologiska ordalag, ungefär så här:

«H.H. Fru S. P**.

Stockholm 19 Feb:y 1839.

Ärade tante!

Haft äran mottaga estimerade af 21 passato med benägna förtroendet angående stråperlorna och garnet. Hastar att anmäla punktliga uppfyllandet af detsamma. Stråperlorna stå dock till 2 sk. högre än det i estimerade bestämda,

emedan marknaden med dylika för ögonblicket visar knapp tillgång. Deremot har omsättningen af zefirgarner under hela det förflutna året varit ovanligt flau, hvarföre desamma kunna debiteras till det uppgifna priset. Emotser med nöje M.H:s ytterligare order och förbinder mig till samvetsgrannaste och fortaste spedition.

Förblifvande M.H.

min ärade tantes

ödmjuka tjenare

Jeuns Geo. Broon j:r.»

Men det är naturligt att en ung man i sina bästa år icke kan sitta fastspikad på sin kontorsstol hela dagen igenom, utan att på en och annan mellanstund taga sig härföre skälig ersättning. Man måste äfven roa sig och förströ sig litet här i verlden, för att

det öfriga af sin tid kunna arbeta med desto mera fart. Och herr handelsbokhållaren har sålunda ganska visligen tagit till princip att låta affärslifvet dela med sig något åt sällskapslifvet. Hans förnämsta nöje är utan all fråga maskeraderna; han är den flitigaste kunden i Kirsteinska huset och vid herr Lampas brunnsmaskerader. Man finner honom här under alla möjliga former, som domino och som bonde, som Arlequin och som sjöman, han dansar här med passion och påkostar mycken champagne åt allehanda små damer i korta bondflickskjortlar och med kullriga proportioner. Derjemte har han en afgjord smak för biljardspel och sköter sin «queue» med en förvånande talang. På sista tiderna har likväl det så kallade fortuna- eller biljardin-spelet blifvit för honom en mäg-

tig rival till biljardbordet och hans ifver härutinnan är så stor, att man ofta ser honom, då sällskap saknas, alldeles ensam för sig sjelf i en vrå af kaféen öfva sin force att stöta den rasslande elfenbenskulan upp i «femtian».

För öfrigt försmår han icke därför andra mer eller mindre auktoriserade spel, hvilket allt på visst sätt kan anses såsom en förskola till det *stora* kommersspelet, der man liksom här ofta sätter allt på ett kort. Han besitter en alldeles särskild virtuositet i att blanda en kortlek och han markerar gerna med nytvexlade silfverpengar.

Han är noga bekant på alla utvärds-
hus, dit han om söndagarna åker ut i
gigg. En handelsbokhållare utan gigg är
såsom en konung utan thron, det är
någonting halft, någonting ofullständigt;

det är först från höjden af detta makalösa slags åkdon, han lyser i all sin glans och herrlighet, och giggen är det första han, så fort tillgångarna medgifva, lägger sig till, på samma sätt som en gardeslöjtnant framför allt annat lägger sig till en raphönshund. Det är med en viss fullkomligt fashionabel så till sägandes vräkighet han paraderar i ena hörnet af det höga sätet, och det är alldeles icke något skämt, att han på det der sättet verkligen har något tycke af en bankier, som är på god väg att blifva baroniserad.

Det händer äfvenledes någongång att man ser honom till häst, men detta sker endast undantagsvis, malisen påstår att han nog mycket *hoppas* i sadeln och att han en gång på promenaden skall hafva fallit af hästen; det var likväl lyckligtvis

i skumrasket och på en af Djurgårdens mest ensliga afvägar.

Deremot är handelsbokhållaren, hvilket man alldeles icke får förglömma, en passionerad älskare af seglats. Han håller sig gerna sin egen lilla slup och är ofelbart ledamot af Svea-orden. Han är till och med i denna orden en ganska hög broder och har alla apparanser för sig att snart nog stiga upp ända till värdigheten af «jarl», då han på högtidsdagarna får svänga sig i blank rustning med hjälm och svärd och sitta kanske blott tionde man från sjelfvaste herr öfverståthållaren. Ni skall tro, godt folk! att det är någonting, att vara jarl i våra dagar!

Slutligen är herr handelsbokhållaren ledamot af frivilliga brandkorpsen, och, om jag icke misstager mig, har han för

berömlig verksamhet i denna sin befattning hugnats med en silfvermedalj af Stockholms stads brandförsäkring.

Till sitt yttre skick är handelsbokhållaren alltid en särdeles städad ung man. Han går gerna med gula handskar och små stärkta manschetter, en liten lornjett dinglande på bröstet, och omsorgsfullt klippta polisonger. Han är nästan den enda, som kan skryta af att ega riktigt veritabla ostindiska silkesnäsdukar och han försmår intet tillfälle att dermed visa sig på styfva linan. På samma sätt affekterar han att alltid vara försedd med ett tillräckligt parti af de äktaste havannasigarrer, som tillverkas i Bremen. Han röker med mycken brittisk «nonchalance», kastar genast sigarren för fan i våld så fort den icke röker väl genast i första ögonblicket, och

känner på tobakens blotta lukt till och med hvad för fartyg, som importerat varan.

Oaktadt, såsom man ser, handelsbokhållaren redan förut eger tillräckligt många föremål för sina tycken och sin omhugsan, räcker han likväl äfven i viss mån till för både konsten och litteraturen. Af tidningarna läser han visserligen egentligen icke mera än «handels- och sjöfarts-underrättelser» och han använder merändels resten obeseddt till fidibus, men deremot köper han Wilhelm v. Braun och lånar fru Carléns romaner. Tilläfventyrs läser han äfven par curiosité «Morianen». Han tycker om ett godt spektakel och delar sin hyllning mellan mamsell Lind och baletten; af den manliga aktörspersonalen är det egentligen ingen mer än Dahlqvist, som

gör intryck på honom, han skulle vilja ge mycket till för att kunna spänna ut ögonen och hväsa fram orden så som denne skådespelare och han har i sjelfva verket också vågat försöket vid ett societetsspektakel någorstädes, jag vet icke hvar.

Handelsbokhållaren är äfven ofta litet sångare; han talar gerna om herr Dannströms nyaste sånger och är alltid beredd att sjunga sin stämma i det vackra stycket:

«Kom, afton! sänk dig neder»,
eller det der andra, som börjar så gudomligt:

«Vänskap, hjertans herrskarinna»!

Det ges icke så få handelsbokhållare, som ha ännu en annan vurm, nemligen för jagt. En vacker lördagsafton bege de sig åstad, några goda bröder, med

bössan öfver ryggen och kopplet vid sidan. De ströfva hela söndagen omkring i skogsmarkerna närmast hufvudstaden, skjuta bom på en eller annan kråka och tömma med allsköns trefnad sina väl försedda matsäckar i gröngräset. Emot qvällen råka de händelsevis på något bondlass, som ämnar sig till staden med vildt, tillhandla sig i förbigående några superba harar eller några par morkullor, och intåga så genom tullen med späckade väskor och triumferande anletsdrag. Dagen derpå är stor frukost, der sällskapet smörjer sig med ostron och portvin, samt slutligen dricker den lyckliga jägarens skål under hurrarop och kantater.

Sedan herr bokhållaren sålunda under några års tid sutit och räknat siffror vid en principals pulpet, finner han

naturligtvis hårdt att längre låta en annan skörda frukterna af hans snille och han beslutar att blifva sin egen. Han hyr sig en kontorslägenhet, låter binda in åt sig några stora folianter med upp-linieradt papper, skaffar sig en graverad plåt att sätta utanpå dörren, gör ett dundrande kalas hos mamsell Björklund, och proklameras till sannskyldig medlem af den unga börseren. Nu händer det antingen att den unga herr grosshandlaren redan under de första månaderna «gör» så pass oförsigtigt i spannmål eller brännvin, att han oaktadt sitt utmärkta merkantila hufvud totalt förgör sig och nödgas «bjuda på tévatten» ett halft år efter kalaset hos mamsell Björklund, eller också tilldrager det sig så underbart, att då den unga herr grosshandlaren en vacker dag sitter i sina tankar och skrif-

ver order till Hamburg om att med första öppet vatten erhålla en last kaffe eller bomull, han råkar af pur distraktion skriva en nolla för mycket, hvilket åter i sin ordning har den snillrika påföljden att, när lasten anländer och konjunkturen i detsamma af en sällsam slump höjer varans värde alldeles öfver förmodan, den unga patronen, utan att sjelf veta deraf, ser sig i hast förvandlad till miljonär. I detta sednare fall blir den unga grosshandlaren säkerligen inom några år en af våra mest ansedda män, och när sedan en far talar till sina söner om det svåra och brydsamma i att välja sig en bana här i verlden, skall han yttra: «Det vissa är dock, mina barn! att man på ingen väg kan göra lycka så som i handeln; se endast på min granne, kommerserådet och kommandören

Jeuns Geo. Broon! Den mannen började med intet, men han har med flit, med sitt goda hufvud, med sina fina spekulationer bragt sig upp till hvad han är; han köpte i förra veckan det stora Courtagen-Hall för 500,000 R:dr och han ger i morgon tre tunnor guld i hemgift åt sin dotter, som gifter sig med unga greve De la Grande-Misère».

II.

JULVECKAN.

«Låt racken köra fram!»

Det är Hennes Nåd, som skall fara ut i bodarna att handla julklappar. Det är det förträffligaste väder i världen, det är fyra graders köld, blå himmel med solsken, samt ett klingande före. Kan man lämpligare tid tänka sig?

Hennes Nåd är en ganska förtju-

sande Nåd; hon är sedan långa årtal känd af alla hufvudstadens förnämsta sidenkramhandlare, juvelerare och modister; när hon träder in i en bod, buga sig på en gång både herrn och alla hans bokhållare och det heter: «Var så obligeante, Hennes Nåd, och stig fram, fast det för ögonblicket är trångt! Wilhelm du! lemna det der så länge ur händerna och tag fram åt Hennes Nåd hvad hon behagar!»

Hennes Nåd tar alltid på kredit, hon står på hela verdens griffeltaflor och låter på nyåret samtliga räkningarna liqvideras af hennes kära man. Hvertill skulle det annars tjena att hafva en kär man?

Hennes Nåd åker således ut i staden. Hon låter först på Vesterlånggatan ett dussin bodar vändas upp och ner för hennes skull, och stannar vid

att köpa ett par genombrutna silkes-
vantar.

Derefter gör hon en liten tur ner
åt Lilla Nygatan till herr Eurenus, der
hon utväljer åt sig en ask med Nürn-
berger-leksaker för de små oskattbara
telningarna hemma i barnkammaren.

På Norrbro hör hon in i Bazaren,
för att se på några engelska gravyrkalen-
drar hos Bonnier och några yllemussliner
hos Ahlbom.

Nu svänger hon öfver Gustafs Adolfs
torg in på Drottninggatan, denna hög-
välborehetens och patchoulyns, ordens-
bandens och kaschmirsschalarnas egen ut-
valda gata! Det är först här hon finner
sig i sitt rätta element, den höga Nå-
den, hon har här så många ställen både
till höger och venster att besöka, hon

vet icke hvar hon skall börja . . . Hon skall se på sidentyger, på nattrockar, på blondmössor, på chinchillamuffar, på Rococoporsliner, på böhmiska glasvaror, på tusen olika saker. Hon far som ett torrt skinn bod in och bod ut, hon prutar och håller tal ännu långt ut på gatan, kort och godt! hon är i en verksamhet utan rast och ro.

När hon nu sent omsider kommer hem, är den arma Nåden uttröttad, så hon faller handlöst ner på sin divan; och om det ändå vore slut med denna gång, men hon måste ju åter företaga sig en likadan rund i morgon och öfvermorgon, ty alltid har man glömt något, som man vid eftermiddagskaffet erinrar sig, alltid får man vid den upplifvande tékoppen någon ny idé, alltid erhåller man af vänner och väns vänner

någon ny anvisning, än hit, än dit. Och det tar aldrig slut med julklappar; ingen kan man förbigå, kusinerna äro en legio och intima vänner ett helt knappålsbref. Stig sedan fram och säg, att Deras Nåder icke ha sina bekymmer som annat folk!

Men det är icke allom gifvet att ha en jägare vid sin dörr och kunna ropa: «Kör fram med racken!» Det ges ett stort slägte, som måste begagna sina tvänne ben för att komma ut och göra sina uppköp. Dessa beskedliga menniskor styra gerna sina steg till den plebejiska julmarknaden på Stortorget.

Den plebejiska julmarknaden! Ack, min gud, det var en tid, då också den var förnäm, då grefvinnorna icke försmådde att med frostbitna näsor titta in i de af en borgerlig lykta upplysta stånden, då sockerbagarmamsellen i sitt lilla

titt-ut icke behöfde inför de sobelbepel-
sade skämmas med sina dragéer, sina
små hus, ur och tålamodspåsar af soc-
ker och krita, och då leksakskrämaren
hade den nåden att få fägna småbaroner
med käpphästar och trädmusköter af men-
lös inhemsk fabrik! Det var den tiden,
man ännu icke hört talas om bazarer,
konstsalonger och utbyggda götiska fön-
ster. Men tiderna förändras. Stortorgs-
marknaden skall snart vara en tradition,
och man skall icke kunna begripa huru
det varit för fashionabelt folk möjligt att
stå och förkyla fingrarna vid en handel
ute i fria luften i ofta tjugo graders
köld. Nu för tiden vill man ha sin
julmarknad inom fyra väggar och under
tak, med goda kakelugnar att värma sig
vid; och herrarna Davidsons eleganta blå-
och rödrandiga lärftsbaracker i kaféen

uppe vid Drottninggatan hafva ur våra damers och kavaljerers ynnest utträngt de rödfärgade brädsjulen kring stortorgspumpen. Jag för min del erkänner mig likväl gerna vara ända derhän borgerlig, att jag ännu någon gång blandar mig med de tarfliga bombasinskapporna och de anspråkslösa kapprockarna af fem riksdalers kläde för att göra en tur genom den gammalmodiga julmarknaden; jag återser så gerna de präktiga borden längs Börsväggen med de små granna bockarna af bomull med förgyllda horn, de många artistiskt märkvärdiga figurerna af mer och mindre saffransgult bakverk, de kärälskeliga «Nisse och Nasse», hvilka utgjorde min förtjusning, då jag var en hoppfull planta om sju, åtta år. Och jag köper der alltid åtminstone så mycket som almanackan för det kommande nya året.

Det vore en kuriös statistisk beräkning, att få reda på huru många skosulor och hästskosöm under julveckorna mer än annars utslitas på Stockholms gator. Obestridligt är att en alldeles ovanlig rörlighet företer sig i den goda staden, så fort det lider ett stycke in i december. Det ser nästan ut, som om någon magisk besvärjning, likt den hvarmed Bertram uti «Robert le diable» väcker nunnorna till lif, på en gång satt vigör i den annars så temligen flegmatiska befolkningen. Man springer hejdöst fram och åter på gatorna, man är nära att stöta omkull hvarannan och man rusar i hastigheten fast mellan bryggarkärror och åkarlass. Det finnes sådan löjtnant, som i sin stora brådska och distraktion går förbi sjelfvaste Hans Excellens Brahe, utan att göra sin underdå-

niga reverens, och sådan guldgosse till nevö, som vid mötet med sin rika och barnlösa tant i dag glömmer att stanna och fråga efter den goda gummans dyrbara hälsa. Ekipascher korsa hvarannan i alla riktningar, man kör kapp, trenne slädar i bredd, på de smala gatorna, det är så att man kan mista lif och lemmar. Så har en svindel fattat alla sinnen, en osynligt magt jagar alla fram med en fart den man knappt skulle tilltrott sig sjelf, och denna magiska besvärjelse, denna osynliga magt är det blotta ordet «julafton!» Är det icke ändå rätt putslustigt med oss människor?

Om det således utom hus är vid denna tid en rörlighet, som förtjenar ett kors på alla husknutar, råder likväl inom hus ett alldeles motsatt förhållande. Medan den ena hälften af de skönas

slägte från morgon till qväll struttar gatorna omkring, sitter den andra hälften fastläst vid stolen, idkande «Minervas konstler med flitig hand» vid bågen, vid sömmen, vid broderiet. Det är de unga som ha goda ögon och mjuka fingrar; de ega alla så många kära bekanta, så mycken slägt, hela verlden måste de ju hågkomma med någon liten öfverraskning af sin konstflit, åt den ena skall man hafva färdiga ett par handskhållare, åt den andra ett perlstickadt psalmboksomslag, åt den tredje en målad urdyna, åt söta pappa en grann rökmössa, åt fästmannen ett par tofflor!

Och de vackra barnen ideligen endast sömma och stieka, de hafva ej tid att kasta ögat upp en enda gång på hela dagen, de unna sig knappast ett ärligt mål och sofva blott fyra timmar på

dygnet. Det är en flit, mina vänner! Icke mer några baler! — detta ord får knappast nämnas; — ej på hela långa veckorna så mycket som en fattig vals! Dansskorna få i garderoben sofva lugnt på sina fina sulor... Icke mer någon musik och sång! Fortepianot står igen-slaget och noterna ligga inlästa i sitt skåp!... Spektakler, konserter, offentliga nöjen, allt är glömdt. Man skrifer i tidningarna de bevekligaste puffar, för att insinuera dylika tillställningar i publikens ärade bevågenhet, man kallar birfilaren dristigt för en Orfevs och kongliga teaterns sidsta enaktskomedi för ett mästerstycke; förgäfves! Salongerna stå tomma, recetten betäcker icke omkostnaderna för qvällen, den nye Orfevs lemnas att svälta ihjel...

Denna onaturliga idoghet i jungfru-

burar och frökenstugor räcker ända inpå sjelfvaste julafton. Likväl icke ensamt i jungfruburen och frökenstugan! Lyser icke ett matt sken långt öfver midnatten äfven här och der från den äkta mannens enskilda rum, från älskarens, från fästmannens, från den artiga «vännens i huset», från den påpassliga «kära kusinens» skrifkammare? Hvad göra de goda herrarna så sent på dygnet? Hafva de just vid denna tiden blifvit obehörigt öfverflyglade af en större mängd protokoller och memorialer än vanligt? Äro de handelsmän med bod vid Drottninggatan, Vesterlånggatan, Mynttorget eller Norrebro och nödgas använda natten för att öfverräkna den rika vinst de gjort under den föregående dagens lopp? Alldeles icke!... De hålla på att lägga in julklappar. Med ett halft ris makulatur, en

liten hal bomull och en bundt segelgarn framför sig, slå de ihop en mängd paketer af fabulösa former, stoppa in i atrapper och linda om som små lindebarn. Sist komma de beniga utanskrifterna, hvilka nödvändigt måste finnas på hvart och ett; och hurudana utanskrifter! Qvicka, sinnrika, artiga, smickrande, utanskrifter af poetisk förtjenst, med rim och meter! Det är i sanning ingenting alldeles lätt, men det har nu en gång för alla blifvit en samvets sak att till julen måste alla menniskor vara poeter och qvickt folk, kammarjunkaren med bagareåldermannen, gardeslöjtnanten med extraordinarie komministersadjunkten, «konglig sektern» i posten med grosshandlaren N. N. af den «unga Börsen». Kinkigt, ganska kinkigt! om det också påkommer blott en gång om året, och utan tvifvel

tillräckligt att sätta myror i ens hufvud för både dag och natt.

Jag vet icke huru många hundra-tusen riksdaler man sålunda i hufvudstaden kastar ut i större och mindre julpresenter, jag vet icke huru många andra tusen man slutligen under den glada helgen äter och dricker opp vid kalasbordet, jag vet ej heller huru många ytterligare tusen man på balerna dansar bort i gasklädningar, sidenskor och franska handskar, men allt nog! man har den glädjen för sina pengar, att åtminstone kunna säga det man verkligen haft en jul, det man haft en jul så det kännts med besked!

Endast i kojorna är allting sig likt, antingen det är jul eller midsommar. Eländet räknar inga helgdagar, och om julbordets saffransbullar har den trasiga

stackaren ingen aning, som sitter hela dagarna i rännstenen utanför Drottninggatans präktiga butiker och förgäfvets tigger om en fattig skärf af de runda summor, dem rikedomerna och fåfängan slösar bort derinne för en lyx, hvars hela värde ändå oftast är ögonblickets. . . . Gå ut på malmarna mot slutet af den stora staden, leta er fram bland dessa halfsjunkna kyffen uppe i bergsskrefvorna eller nere i träskan, fråga den halfnakna och förfrusna pojken på tröskeln af ett vämjeligt och motbjudande krypin hur han haft sin helg, sin jul! Och han skall stirra er i ögonen och upprepa med ett sällsamt uttryck nästan af fånighet: «Jul? . . . Helg?»

III.

EN NYHET.

I.

PÅ HERR DAVIDSONS KAFÉ VID
DROTTNINGGATAN.

EN UNG HERRE, VID SCHOKLADKOPPEN.

Nåå, Alfred, «presidenten» stod icke
att rädda?

EN ANNAN HERRE.

Nej ty värr, der var ingenting att hoppas! Det är mig en ganska kännbar förlust; han var mig dyrare, än du kanske anar, Charles Emil.

FÖRSTA HERRN.

Men säg mig, hur fan hängde det rätteligen tillsammans med den skavanken han fick?

ANDRA HERRN.

Ingenting vidare, än att det var halt och att han snafvade! En olycka är lätt skedd, när den vill sig.

FÖRSTA HERRN, (smågnolande
ur «Trollflöjten»).

«Jag kan dig blott beklaga,
men hjälpa står ej i min magt».

II.

PÅ HERR BERGS PERUKMAKARVERKSTAD.

EN INTRÄDANDE.

Hårtången i ordning, herr Berg! I dag har jag brådtom af mill svedda granater. . . . Ah, sitter du der, bror Kråkenhjelm? Hur står till? hvad nytt?

KRÅKENHJELM.

Nytt? Det händer ingenting. Jag kan hälsa från Robert.

DEN FÖRSTA.

Håller han ännu hus ute hos presidentens på Kisavik?

KRÅKENHJELM.

Jaa, han har visserligen ernat sig in till staden redan för en vecka sedan,

men då han skref mig till hade den gamla presidenten på något sätt blifvit sjuk, hvarföre man öfvertalat Robert att blifva qvar såsom husläkare.

DEN FÖRSTA.

Hvad säger du? Har presidenten varit sjuk? Det kunde väl aldrig vara om honom, jag nyss hörde några samtala inne hos Davidsons! Det sades till och med att han skulle vara död.

KRÅKENHJELM.

Är det möjligt!

DEN FÖRSTA.

Han lärer ha snafvat, förmodligen i någon trappa, och brutit sig alldeles lem-lästad.

KRÅKENHJELM.

Hvilken förlust i sådant fall för hans talrika familj, för hela landet!

PERUKMAKAREN.

Hårtången är i ordning, behagar herrn sätta sig!

III.

PÅ NORRBRO.

KRÅKENHJELM.

Se god dag, herr assessor!

ASSESSORN.

Mjukaste tjenare, herr kammarjunkare! Det var på det trefliga Kisavik, vi senast sammanträffade; har kammarjunkaren hört talas om det förfärliga rånet, som blifvit begånget derstädes?

KRÅKENHJELM.

Något rån? Nej! men det är väl hvad som värre är, gubben presidenten lärert lagt sig att dö. . . .

ASSESSORN.

Hvilken nyhet! Hvilka olyckor på en gång! Den arma presidentskan!...

KRÅKENHJELM.

Gubben lärer ha snafvat i en trappa och brutit nacken af sig.

ASSESSORN.

Min gud!... Måhända står detta i sammanhang just med det rånet, hvarom jag ville tala; tjufvarna skola hafva brutit sig in midt om natten, presidenten sjelf var den första, som blef väckt, och rusade upp ur sängen och ut, för att kalla hjälp. Det är mer än sannolikt, att han i brådskan gjort något oförsigtigt steg i trapporna...

KRÅKENHJELM.

Det är en förfärlig historia.

IV.

VID MIDDAGSBORDET HOS RYSWIJKS.

ASSESSORN.

Har grosshandlaren hört den fasliga händelsen med presidenten Movelius?

GROSSHANDLAREN.

Jag har icke äran känna presidenten Movelius . . . Léontine! griljerad bringa med macaroni!

ASSESSORN.

Några kanaler hafva häromnatten gjort inbrott på hans egendom; gubben, väckt af bullret, ilar yrvaken ut för att få upp sitt folk, snafvar i trapporna, som voro hala, och bryter ingenting mindre än nacken af sig.

GROSSHANDLAREN.

Ack, jag påminner mig nu, presidenten Movelius på . . . på . . . på Kisavik! Min bror, kaptenen, talade just om för mig häromdagen, att han var dit utbudjen för att bevista gubbfolkets silfverbröllopp.

ASSESSORN.

Hvilket öde! Det skulle således förmodligen stå just i desamma dagarna; hur olyckan stundom kan göra ens gladdaste beräkningar om intet!

GROSSHANDLAREN.

Det har ännu icke stått i tidningarna, detta.

ASSESSORN.

Nej, jag har det alldeles färskt.

GROSSHANDLAREN.

En verklig högst beklaglig olycks-

händelse... Léontine, litet mjukt bröd
i korgen!

V.

I EN TIDNINGSBYRÅ.

REDAKTÖREN EN CHEF.

Jag stannar i mycken förbindelse
hos herr grosshandlaren, som velat med-
dela mig denna notis.

GROSSHANDLAREN.

Presidenten Movelius var i alla fall
på sitt sätt en notabel person, och det
ges säkert ganska många, hvilka hans
sorgliga öde rörer.

REDAKTÖREN.

Utan tvifvel, utan tvifvel! Han var
visserligen en af «gubbarna», och, oss

emellan sagdt, icke har det egentligen varit stort bevändt med honom, men han var emedlertid allmänt känd i hufvudstaden, och händelsen är ganska markant. Vi skola genast i morgon omnämna den i bladet.

VI.

PÅ EN KÄLLARE.

EN TJOCK HERRE.

Hvad läser du, bror Sexander?

SEXANDER.

Det är en gruslig olycka, som har händt presidenten Movelius.

DEN TJOCKA HERRN.

Hur så? Läs högt ur bladet!

SEXANDER, (tar sig en pris
snus och läser:)

«En händelse, hvarom nyheten i går
«med blixstens hastighet spridde sig kring
«hufvudstaden, är presidenten Movellii
«oförmodade och hastiga frånfälle på sin
«egendom Kisavik. Den gamle mannen
«lärer en natt i förra veckan hafva blif-
«vit uppväckt af några bofvar, hvilka
«försökte bryta sig in i öfra våningen af
«det corps de logis han bebodde; yrva-
«ken och förskräckt skyndade han ut en
«bakväg för att sätta sitt folk i rörelse,
«då han olyckligtvis i hastigheten råkade
«snafva på de hala trappstenarna och
«ådraga sig en våldsamt kontusion i huf-
«vudet. Snar läkarehjelp anlätades visser-
«ligen, men den gamla mannens krafter
«voro icke tillräckliga att motstå den
«menliga inflytelsen af slaget, och han

«lär efter endast en eller par dagars
«plågor hafva aflidit».

«Såsom någonting särdeles förtjenar
«nämnas, att hans silfverbröllopp just var
«utsatt till en af de följande dagarna.
«Ödet tillät honom icke att upplefva den-
«na glädjefest».

«Presidenten Movelius sörjes och sak-
«nas af en talrik familj och många en-
«skilda vänner; han hade till följe af sin
«flit och sitt ordningssinne bragt sig i-
«från intet upp till hvad han var, och
«man får lemna honom på hans graf det
«vittnesbörd, att han var en ingalunda
«oduglig tjänsteman, ehuru han för öfrigt
«obetingadt tillhörde den gamla skolan
«och genom sina menlöst konservativa
«grundsatser mången gång utsatte sig

«för misstanken af att vara mera servil,
«än han kanske i sjelfva verket var».

«Man talar redan i staden om hans
«efterträdare. Många kandidater nämnas,
«men om vi icke alltför mycket misstaga
«oss, kommer här vid lag egentligen blott
«en allvarsamt i fråga, nemligen baron
«Stampensköld, hvilken vid sednaste riks-
«dagen gjorde sig så meriterad af sy-
«stemet, och hvilken, förmodligen med
«kännedom om presidenten Moveliis död,
«redan i dag på morgonen anländt till
«hufvudstaden».

«Baron Stampenskölds kallande till
«den lediga presidentsstolen, — och sa-
«ken kan tagas för afgjord, — är ett
«nytt bidrag till bedömandet af oefter-
«rättligheten å högre ort och sängkam-
«marväldets olyckliga inflytanden. Men så
«länge går krukans etc.»

VII.

I EN LOGE PÅ OPERAN.

HERR ALFRED (till en inkommande).

Haha? här träffas goda vänner. God afton, Charles Emil!

CHARLES EMIL.

Nå det var trefligt att jag råkade dig! Jag har just på förslag åt dig en ny häst, som går alldeles förbannadt väl för gigg. Jag kan försäkra på min kännareära, att «presidenten» var ett intet emot denna.

ALFRED.

Det vore väl fan! Är det en fuchs?

CHARLES EMIL.

Nej, det är en den präktigaste skymmel du nånsin sett, sju år gammal, halfblod.

ALFRED.

Jag hade väl lust att se på den.

CHARLES EMIL.

Vi skola följas dit i morgon. Den står hos en af mina bekanta, löjtnant Stålsporre, som i nästa månad reser utomlands.

ALFRED.

Godt! men «presidenten» var och blef ändå «presidenten»; jag får aldrig mer en sådan häst.

CHARLES EMIL.

Tyst! spektaklet begynner.

VIII.

PÅ BLÅ-PORTEN.

ÅTER EN TJOCK HERRE (läser i
en tidning).

«En annan tidning har förekommit
«oss med ett beriktigande af den notis,
«vi i gårdagens blad lemnade om pre-
«sidenten Movellii tinade död. Vi äro
«glada att kunna försäkra våra läsare, att
«den aktningsvärda embetsmannen, som
«några dagar i förra veckan varit litet
«illamående, åter lefver som tillförene
«frisk och sund, och att hela berättelsen
«om hans förmodade olycka grundar sig
«på en irring, i hvilken vi likväl anse
«oss så mycket mer oskyldiga, som sa-
«ken icke allenast berättades oss enskildt

«af fullkomligt trovärdiga personer, utan
«äfvén redan utgjorde ett allmänt sam-
«talsämne i staden. Det är icke gerna
«möjligt för en dagligen utkommande
«tidning att vederbörligen kontrollera alla
«de olika rykten, som, ofta af ganska
«döslig anledning, sättas i omlopp, men
«då hvar och en lätteligen inser att san-
«na förhållandet svårligen låter upplysa
«sig, utan att sjelfva dessa rykten, fal-
«ska eller grundade, upptagas till pröf-
«ning, anse vi oss också med detta
«kanske snarare hafva gjort presiden-
«ten Movelius och hans talrika vän-
«ner en tjenst, än en otjenst. Imed-
«dertid försvinna numera naturligtvis alla
«våra vid notisen fogade reflexioner».

IV.

STOCKHOLMS PROMENADER.

Moden, hvilken en gång fordrade att man midt i vinter och blåst skulle löpa gatorna kring i skor och strumpor och kortbyxor, samt hatten under armen och en annan gång tillåter en att på offentliga ställen sitta under tak med öfverrock, galoscher och betäckt hufvud, moden, som i dag vill ha fruntimmersärmar

vida som säckar, och i morgon trånga som korfskinn, denna evigt ombytliga och nyckfulla mod har icke underlåtit att äfven i afseende på vissa trakter och gator, lika väl i Stockholm, som i andra större städer, göra sitt despotiska tycke gällande. Det var en tid, och den är icke längre aflägsen än kring medlet af sjuttonhundratalet, då den diplomatiska korpsen illustrerade Södermalm med sina hoteller, då Rysslands minister samlade hufvudstadens förnäma verld på sina furstliga fester i Schönborgska huset uppe på Göthgatan, då de aflägsna kvarteren i denna del af staden om qvällarna upplystes af facklorna bakpå mer än en högvälborenhets tungtrullande, förgyllda statsvagn. I våra dagar bygger la haute volée sina bon i rakt motsatt ända af Stockholm. Mer än en af Drottninggatans

parfumerade, friserade och glacerade aristokratiker har kanske aldrig varit med sin fot söder om slussarna. De gamla patriciska egendomarna på Södermalm hafva småningom alla öfvergått till andra händer; i de långa salarna, der pudrade grefvinnor och rådsfruar fordom styfkjortel-gravitetiskt rörde sig i en menuett eller fackeldans, och der sköna fröknar i storblommiga sidentyger sågos «väfva vadmal», der ser man nu arbetshjon i vadmal väfva sidentyger, och der fordom endast guldbroderade rockar svängde sig, svänga sig nu . . . spinnrockar.

Korteligen, Södermalms lysande period är förbi, moden har så velat, och Norrmalm är i närvarande stund kanske mer än någonsin favoriseradt af den fashionabla och violrotsdoftande världen.

Man bedrager sig likväl ganska myc-

ket, om man tror att alla trakter af den norra staden äro lika i värdighet sinsemellan. De äro det på intet vis. E-huru i allmänhet vida förnämare än hvilken annan del af Stockholm som heldst, eger Norrmalm dock flera gator, som, fastän väl bebygda, glada och trefliga, äro så medelmåttigt ansedda, att en grefve med någon känsla af eget värde icke gerna bekänner att han bor der utan en viss förlägenhet och utan att tillägga ett mokant «tillsvidare», och det ges åter en gata, som står i rang öfver alla de öfriga, äfven de bäst anskrifna, icke mindre högt än en kunglig sekter med hofjunkares namn, öfver en annan vanlig kunglig sekter. Det är Drottninggatan. Det finnes gator, lika vackra utan tvifvel; men moden har upphöjt denna enda på de andras bekostnad och

gifvit henne ett namn, som öfver all namn är.

Det är här man betalar en våning dubbelt så dyrt som annorstädes, för utsigten åt den «lystra» gatan; det är hit alla promenerande dragas om solskensdagarna, för att låta bese sig från de «lystra våningarna».

Drottninggatan är Stockholms Boulevard, eller vill åtminstone därför anses. Den eger visserligen hvarken de parisiska boulevardernas praktfulla magasin, bländande kaféer eller venetianskt granna palatser, den eger nästan intet utaf all denna lyx i förgyllningar, spegelglas och gaslägor, som utmärker en Boulevard Montmartre eller Boulevard des Italiens, men allt detta förbjuder den icke att i medlertid hysa anspråk på att få gälla såsom ett slags efterbild af den verlds-

bekanta typen, och den allsmäktiga moden har nu en gång för alla legaliserat detta anspråk. Också, så ofta det faller hufvudstadens befolkning in, att någon vacker stund begifva sig ut ur sina gränder för att, såsom det heter, hemta frisk luft, men egentligen för att visa sina nya toaletter, är det först och främst till den förnäma Drottninggatan den styr sina steg. Det skulle vittna om en fastligt dålig smak och det vore aldrig värdt att man vidare ville räknas till folk af verld, ifall man valde att spatsera söderut i stället för att taga vägen öfver Norrbro och Gustaf Adolfs torg; sådant kan i sjelfva verket endast hända en nykommen främling, en gammal giktsjuk och enstörig ungarl, som län-gesedan blifvit efter sin tid, eller någon beskedlig bodmamsell på femtiotalet, som

har kaffebekantskaper i Skinnarviken och en kusin gift med en sjökaptan någorstädes i Katrinabergen, ur hvars lilla trädgårdstappa hon är van att gratis erhålla sitt behof af lavendel och törnrosor till potpourri för vintern.

Således, det är en af de ofvannämnda solskensdagarna, till exempel i februari eller mars. Vintern har länge varit mulen och otreflig; ändtligen tecknar sig en söndags-förmiddag att blifva klar och vacker, himlen är högblå, solen skiner varmt, och det töar ur takrännorna. Och Hennes Nåd grefvinnan säger till sin kammarjungfru: «Bed Larsson tillsäga kusken att han spanner för landåen! jag tänker taga fröknarna och lilla grefven med mig och fara ut en stund». Och hvarje uppmärksam fästman infinner sig hos sin täcka fästmö för att erbjuda

henne sin arm till en promenad. Och neväerna, hvilka äro ett ännu uppmärksammare slägte, inställa sig med den mest deltagande min i världen hos den gamla täta tanten eller onkeln, för att tala om nödvändigheten af att på en hög ålderdom sköta den kära hälsan och begagna de vackra vårdagarna; o, arfvingars gränslösa ömhet! Ja, det kan till och med hända att läkaren kommer till sin rika patient och råder honom att för ett ögonblick mot den friska och upplifvande atmosfären der ute utbyta den eviga regimen af instängd luft, nerfällda gardiner och hafresoppa; o, eskulapers aldrig hvilande omsorg och månhet om sina dyrbara sjuka!

Alla skola ut, och alla till Drottninggatan.

«Och tåget församlas mot norden,

mot norden»! såsom det heter i Tegnérs «Flyttfoglar». Fotgängare, ekipascher, ryttare, alla strömma Drottninggatan uppför åt Kungsbacken och «Opsalvatorjum». Det är för några timmar en ganska artig liflighet, af hvilken man nästan skulle förledas att tro, det man lefde i en vida både folkrikare och rörigare stad än Stockholm. Antalet af de promenerande tillökas flitigt genom de ifrån gudstjensten efter hand återvändande kyrkopublikerna, hvartill slutligen äfven komma de icke så få, hvilka utgått icke så mycket för att «promenera», i ordets mera eleganta mening, som för att ordentligt och på rent allvar «motionera sig», för det mesta hederliga och aktningsvärda skrifkarlar, hvilka hela veckan suttit flitiga vid pulpeten i kollegiet eller på kontoret och begagna sön-

dagen att med ens skaka af sig de sex långa dagarnas olust förmedelst en liten utflygt till Stallmästaregården eller Hagalund.

Sednare på qvällen sker gemenligen en märklig förändring och omväxling af promenerande. De förnäma och rika uppehålla sig vid sitt kräsliga middagsbord ända tills timman slår för spektaklet eller för förberedelsen till supéerna; i de mera borgerliga husen efterträdes den färska oxbringan med sin tillhörande hvitkål utaf det lilla trefliga kaffebordet, samt derefter antingen en anspråklös whist eller en så kallad «komet». I stället är det nu hufvudstadens smånätta «jungfrur», hvilka med sina uppvaktande kavaljerer befolka den långa Drottninggatan; förmiddagens marabout-fladdrande sammetshattar hafva

lemnat rum för de behagsjukt tillknutna hufvuddukarna, och doften af mysk och eau de Portugal har efterträds af en annan utaf cedro och kanelolja.

Om det, såsom jag ofvanföre antydt, egentligen är under vintermånaderna den aristokratiska Drottninggatan har sin lysande period, är det åter genom en tyst öfverenskommelse beslutadt, att med de första egentliga vårdagarna den finare Stockholmsverlden i stället skall vända sina små lustvandringar åt Carl den trettondes torg, denna gamla Kungsträdgård, af hvars fordom så blomstrande och lum-miga park man ynnestfullt lemnat qvar till våra dagar åtminstone ett par passabla alléer. Det är märkvärdigt hvad dessa gamla fattiga alléer ega för ett tjusande behag för hufvudstadens innevånare! men också är det ju så godt som

det enda lilla stycke idyll, de hafva att tillgå på nära håll och utan besvär; det är ändå litet doft af grönt, det är kanske till och med några landtliga toner af en ärla eller en svala, och betänk att man har allt detta nästan utanför sin port, att man kan ega och njuta det när som heldst, att man, jag hade så när sagt, endast behöfver kasta nattrocken omkring sig! . . .

Nattrocken? . . . Oh, min gud, långt derifrån! Ni måste tvärtom vara parerad, friserad och dekorerad, som om ni ernade er på en kur. Betrakta endast, en solig middagsstund i maj, denna brokiga skara, som här rör sig af och an i den glesa och genombrutna skuggan af nylöfvade kastanier och lindar! Det är den nyaste fransyska modsjournalen, satt i handling, det är en liten industriexpo-

sition för sig utaf hvad sömmeriet och skräddarkonsten kunna åstadkomma mest fashionabelt och sprättigt. Det är här man får beundra de mest välvexta sidenkapotter, de mest endymeoniskt formade karlplagg; jag vill icke tala om alla dessa små hänförande fötter, fabricerade af våra moderna skomakare «aus Berlin» eller «de Paris», hvilka, nemligen fötterna, trippa så behagsjukt i de långa sandgångarna. Det är här «dejo-net» triumferar, här den ena lilla «nåden» har tillfälle att mönstra den andras mer eller mindre fina smak i valet af sommartyger och modfärger, och här den superba borgarfrun skaffar sin rival en gallfeber på halsen, medelst en litet högre frans på sin stora schal eller en litet längre och slokigare plym på sin nya hatt.

Midt i allt detta folkhimmel står den gamla Carl den trettonde på sin höga granit-pjedestal, lugn som en filosof och nära nog som en frimurarchef. Det är visst och santt att den goda kungen icke blir fasligt odödlig i historien, men oförnekligt är att å andra sidan få monarker under sina lifsdagar se hälften så mycket uppvaktande i sin salong, som denna brons-herre med de fyra lejonerna omkring sig har dagligen och stundligen för sina ögon.

Allmännare besökt än både Drottninggatan och Kungsträdgården är visserligen Norrbro, men det är svårt att egentligen kalla denna plats en promenad, emedan det stora flertalet af trafikerande härstädes utgöres af sådana, hvilka i och för bestämda ärender föras här förbi från stadens olika delar. I-

mellertid finnes det utan tvifvel rätt många, som då och då i brist af bättre välja de breda trottoarerna att vandra fram och tillbaka på, och hela världen känner vissa figurer, som af gammal vana stå här i ena eller andra hörnet af bron halfva guds långa dag och, med lornjetten fästad i ena ögonvrån, förlora sig i denna från det lyckliga Neapel lånade själsnjutning, hvilken vi på svenska kalla: slå dank. Norrebro har af gammalt egt privilegium på att illustreras af åtskilliga litterära eller politiska notabiliteter, hvilka älskat att här för ett ögonblick ruska af sig skrifkammarens eller embetsrummets dam. Man visar ännu i ett hörn af käen en liten fördjupning uti stenen, hvilken påstås vara ett minne efter de tusen gånger den för sin ovanliga längd bekanta lektor Wallman

har sutit och hvilat sig under sina promenader på bron, och i våra dagar ser man här gerna om middagarna en Beskow eller Lowisin motionera sin snillrika korpulens.

För öfrigt har den lilla under Norrbro belägna Strömparterren på de sednare åren rättvisligen blifvit publikens älsklingsplats framför de tröttande och otacksamma gatstenarna deruppe. Strömparterren är icke fullt ut lika förnäm som Carl den trettondes torg, den har kanske litet för mycket af punschånga, för att rätt behaga de nobla grefvinnornas nogräknade smak, men den har å andra sidan en viss trefnad inom sin lilla sfer, den har sina små förtroliga bersåer, den har icke mindre än två hela gräsmattor, det hela är liksom en liten poetisk fras midt i stadslifvets stora volym af den torraste prosa.

V.

EN SÄLLSKAPSKARL.

Jag har en gammal skolkamrat, som heter ingenting mer och ingenting mindre än Cato Napoleon D**. Det är en lycklig ung man; han är omtyckt af hela världen, han är med nöje sedd öfverallt, man nästan slåss om att ega honom. Den kära kamraten har icke egentligen någonting utomordentligt, han

är hvarken någon Cato eller Napoleon, utan till påseendet ungefär såsom människorna äro mest. Han är icke ens någon särdeles vacker karl, han är en liten obetydlig figur och har en rätt gemen vårta midt på näsan. Han är ej heller någon synnerligt qvick karl, och hans bildning inskränker sig till det något så när medelmåttiga. Bland hans jemnåriga finnas mer än många, som både genom ett angenämare yttre, ett spirituellare väsen och solidare talanger skulle förtjena att vara verkliga «lejon» bredvid honom, och likafullt är det just han, som är lejonet, han och ingen annan. Detta är en gåta, som skall sätta er myror i hufvudet.

Välän! jag vill försöka lösa den för er.

Vännen Cato Napoleon är icke något snille, men han besitter något, som

åtminstone i sällskapslifvet gäller mer än detta. Han eger en förmåga att roa. Han har af naturen haft mångsidiga anlag för denna konst och han har genom öfning utvecklat dem på bästa sätt. Han har gjort sig till ett studium att vara underhållande i förmaken, att hitta på utvägar till fördrifvande af en långtrådig qväll, att sätta lif i spelet på de unga och att komma de gamla att skratta midt i gäspningarna. Cato Napoleon har sålunda blifvit hvad han är, en sällskapsman par excellence.

Den hederliga gossen har icke egentligen någon vacker röst, men han vet att af det lilla, han härutinnan eger, göra så mycket som möjligt. Han har härtill på lediga stunder lärt sig slå några allmännare ackorder på gitarr; det be-

höfs icke mer för att kunna utföra några visor och vådeviller. I skumrasket komma flickorna och sätta honom sittran i handen: «Ack, bästa herr notarie! sjung litet för oss, någonting muntert och trefligt!» Cato Napoléon är aldrig difficil, han sjunger af hjertans grund, han sjunger så det ljommar i väggarna, han sjunger «Sotargossen», han sjunger «Jänta och jag», han sjunger «Malins milda öga». Svetten perlar ut på hans panna och gitarrsträngarna göra djupa ärr i hans fingerspetsar, men stor sak! han arbetar flitigt och oförtrutet och sällskapet applåderar med en mun.

Är det i något af hans bekanta hus ett karlgille, en frukost till exempel, skaffar han tre andra till sig och de sjunga då kvartetter af all gewalt. Det är icke sagdt att dessa kvartetter utföras med

något öfverlägset mästerskap, men det är i alla fall sång till skålarna, det är «frisches Leben», och det är allt hvad en gästfri värd begär.

Cato Napoleon har för öfrigt, jag påstår icke någon talang, men en viss manhaftighet och oförskräckthet att deklamera och hålla tal. När han börjar en oration, vet han väl icke huru han skall sluta den, men han låter det gå jemnt undan, han griper stora ord i vädret och han staplar upp de vidunderligaste krokaner af poetiska bilder och retoriska talesätt. Allt nog, det låter höra sig i en hastig vändning och sällskapet kommer öfverens att talet varit aldeles magnifikt. Värdfolket tackar honom speciellt därför, och vår modesta vän är tillintetgjord af ära.

Till kapitlet om deklamation hörer

det att spela komedi och dram. Cato Napoleon är en oundgänglig person i alla sällskapsspektakler, han är der en pelare, en pyramid. Det är han som arrangerar alltsammans, det är han som skaffar kulisser och kostymer, det är han som låter utskrifva rollerna, det är han som styr och ställer med repetitionerna. Och sedan är det han, som spelar älskaren, kungen, banditen, den giriga gubben, den pratsamma käringen, allt hvad som behöfs; han drar sig för ingenting, åtager sig det svåraste och lyckas alltid, åtminstone någorlunda. Vore icke han, blefve i de flesta fall intet spektakel af.

Han har för öfrigt en viss skicklighet i att imitera eller, rättare, karrikera andra, och han uppträder ofta solo såsom Dahlqvist, såsom Almlöf, till och

med såsom mamsell Taglioni, alltid med en «framgång af skrattsalvor», han är en förvånande Hamlet i blå frack med blanka knappar och han dansar «Cachucha» med oändligt behag.

Han härmar äfvenväl allehanda slags djur, skäller som en hund ända till illusion och gal som en tupp bättre än mången naturlig. Thesslikes kan han slutligen föreställa både vestgöthabönder och dalmasar, och fuskar litet i gottländskan.

Jag bör icke förglömma att han agerar fluga på ett högst originellt och öfverraskande sätt. Han far och brummar uppåt alla väggar, stöter till stolar och bord och smäller pannan i dörrarna; sätter man då fram ett glas punsch åt honom, smuttar han vanligen deraf, men blir genast döfvad och faller, spratt-

lande, omkull. Ensamt denna konst skulle vara tillräcklig för att tillförsäkra honom en ofantlig popularitet.

Skall i någon familj en namns- eller födelsedag firas, är det Cato Napoleon, som anordnar alla öfverraskningar, låter förfärdiga de sinnrika transparenerna och drager försorg om de nödiga verserna, ja, han tillställer till och med en liten maskerad «en famille», han sitter uppe hela föregående natten och fabrikerar gråpappersmasker med half alns långa näsor och gör turbaner af gamla obrukbara silkesnäsdukar. Han kläder sjelf om sig tre särskilda gånger och håller för hvarje gång en lång oration, som hvarken har början eller slut.

Vid andra tillfällen hjälper han till med att uppsätta en tableau vivant. Han är bekant med hofintendenten Röök och

skaffar sig genom honom alla nödiga upplysningar, som för en dylik tableau kunna erfordras. Det slutar alltid med att bli ett mästerstycke.

Han är icke, strängt taget, någon ovanlig dansör, men han dansar con amore. Utan honom skulle knappast någon cotillon kunna tillvägbringas, och han har ständigt en mängd nya turer i beredskap härtill. Han är en af de verksamaste ledamöterna i sällskapet för de så kallade «Dans-soaréerna», och herr Lampa vet icke hvad han skulle vilja ge ut, i fall han hade en sådan man att sätta i rörelse för sina baler.

Om jularna är vännen Cato Napoleon ett *conditio sine qua non* för alla gammaldags nöjen inom hus. Han kan tusen lekar och ingen är mera skicklig än han att «gå och ta upp råd». Han

är på köpet mästare i en väldig skara kortkonster och har för tre riksdaler banko inhemtat lärdom i alla herr Höökenbergs taskspelerier à la Bosco, hvarmed han vid särskild påstötning trakterar societeten.

Liksom han är ung och uppspelt och öfvergifven med de unga, är han åter, när så fordras, den stillfärdigaste och tålmodigaste sällskapare med de äldre. Ni skulle se honom till exempel vid ett bostonparti med några gamla damer, huru uppmärksamt han sköter sina kort, huru artigt han ger, med hvilken kontenans han tappar och med hvilken skonsamhet, snart sagdt missbelåtenhet, han begagnar sig af sin seger! Alla tanter äro kära i honom, de företaga sig nästan ingenting utan att inhemta hans råd, och

han eger alla deras förtroendekommissioner ute i staden.

På detta sätt har min vän Cato Napoleon under flera års tid tagit sig förunderligen ut, och detta utan att från början hafva någonting egt eller någonting på allvar vinnlagt sig om. Uppe i kollegiet är han temligen sällsynt, skriver der blott några rader i veckan och tar ingenting hem. Men han står icke destomindre obeskrifligt väl hos sina höga förmän, kallar rådet A. och rådet B. för farbror och är bjuden hos dem till fader. Genom sådana vänner och väns vänner erhåller han för öfrigt än en, än en annan «émolument», hvarigenom han sättes i tillfälle att vara en fashionabel man och att hålla lunken i stora världen. En vacker dag skall man kanske få höra att han fått sig en rik flicka, hvarefter

han äfven lätteligen vinner både titel och rang, och han har då icke spelat bort sin lycka. Hans kamrater gå i oket från morgon till qväll, sitta och raspa på papperet och räkna siffror förutan all ända, lefvande indraget som munkar och försummande salongerna med den liknödaste stoicism. De göra mycket orätt, de hederliga gossarna, mycket, mycket orätt! De vinna aldrig rika flickor och sluta med att få skrifvardarrning.

Tacka vet jag att kunna sjunga »Jänta och jag», att kunna dirigera en cotillon, att kunna agera fluga och att kunna låta som en tupp!!

VI.

EN FLYTTNING.

Det gifves i Stockholm tvenne reguliera tider på året, då det framför annars är ljufligt att lefva och riktigt hvad man kallar på fullt allvar förnöjsamt. Jag vill icke härmed säga att det icke för jemnan är ganska treffligt och gladt här i verlden, åtminstone fulla tolf månader på året, om icke litet derutöf-

ver. Men dessa bestämda tidpunkter, hvilka jag nyss antydt, ega någonting alldeles extraordinärt och utmärkande, som gör att man går och längtar efter dem, liksom efter tobakspipan på maten.

Dessa ojemförligt älskvärda perioder äro de båda ordinarie flyttningstiderna om vår och höst.

Jag har sedan gammalt haft till princip att flytta två gånger om året, och jag blir förmodligen aldrig nog gammal för att gå ifrån denna sed. Jag har aldrig varit menniska att inse hvad det ligger för lycksaligt i det der, som andra så mycket prisa, att sitta i fred och ro och ha sitt lilla hem på stadig fot. Det kan vara för tröga, stationära varelser, hvilka helst skulle se att sjelfva jorden stode still, i stället för att på det der sättet «flänga» genom himlarym-

den. Men det har blifvit en gång för alla min natur, att jag älskar litet rörelse, litet omvexling, litet uppståndelse, till och med om man så vill litet revolution, och det lilla muvemang, som flyttningstiderna medföra i vårt annars så stillastående lif, har därför alltid haft för mig ett förtjusande behag.

Den lilla lustigheten begynner redan en half vecka före de egentliga flyttningdagarna. En vacker dag, man kommer hem till sitt efter slutade förmiddagsgöromål, finner man hela huset upp- och nedvändt, fönster och dörrar äro uppslagna på vid gafvel, stolar och bord äro flyttade huller om buller, uppskörtade tjensteandar fila med långa damborstar mot väggar och tak, dammet står som en sky, så man knappt ser hand för sig. Hvilken liflighet, hvilken

verksamhet, hvilket oförskräckt mod! Ni söker efter en plats för er kappa och hatt, men förgäfves! Ni nödgas till slut, klättrande öfver framdragna soffor och kommoder, hålla till godo med att bli inhyt i en liten vrå längst in i ett kabinet, som ännu förblifvit skonadt för den allmänna revolutionen. Frun i huset, den bättre hälften af er sjelf, kommer andtruten emot er:

«Kära min gubbe! i dag får du rakt ingenting till middag, så vida du inte vill äta fläsk och potatis. Vi stå i stöket allesamman».

Det är mycket möjligt, att ni, som är ni, härvid tager på er en mycket melankolisk min, och qväfver en förstulen suck efter kalfstek och vinsoppa, men jag, som är jag, blir vid en sådan underrättelse lyftad i sjunde himmelen.

«Förträffligt!» utropar jag, «ypperligt! makalöst! Jag önskar ingenting högre!»

Och jag sätter mig i min vrå med mina oskalade potäter. Jag tycker mig vara en annan Marius, sittande på Karthagos ruiner, eller åtminstone någonting liknande en zigenare, en stengetsjägare, en röfvareanförare, en annan Rinaldino, improviserande min tarfliga middag på en kullslagen trädstam eller ett gammalt stenblock. Det är någonting äfventyrligt och poetiskt i hela denna villervalla, det är som man vore i en storm på hafvet, eller som jag föreställer mig att man måste vara när man har en batalj i faggorna. O, att jag på detta sätt finge äta mitt fläsk och potatis hvarje dag!!

Dagen derpå är oredan ännu yttervärre. Jag letar om morgonen upp mitt

skrifbord, för att söka några angelägna papper och göra några anteckningar. Allt är vräkt om hvartannat. Bläckhornet är försvunnet, pennorna ligga på golvet, papperen äro uppätta. Jag får i två hela timmars tid ströfva omkring och spionera i hvar eviga vrå, och jag har härunder den turen, att tre gånger falla på näsan öfver några gamla kullerstolar, som stå mig i vägen, samt att rifva diverse skråmor på min fattiga rock. Allt detta har sina pikanta sidor för den, som annars är van, att ha på sina fem fingrar hvarenda papperslapp, och att sitta prudentlig och sipp, som i ett dockskåp. En god dag dessa dockskåp, med deras tillgjorda och småaktiga ordentlighet! Jag älskar det fria, det otvungna, det litet oregelbundna, det liksom en smula kaotiska; hvarför icke?

I dag, när man kommer hem till middagen, vankas ingen middag alls. Tror ni att pigorna icke ha annat att göra, än fjälla fisk och vispa i välling på första flyttningsdagen? Skall man då icke framför allt piska sängkläder, skura kopparkärl, tvätta fönster? Stå icke redan de respektive dalkarlarna med sina bårar utanför dörren, för att afhemta första fororna!

«Min lilla gubbe!» heter det nu, «i dag får du ovilkorligen lof att gå ut och äta på värdshus!»

Oh! hvilken vällust, att få gå ut och äta på värdshus, att få äta efter matsedel, för en man, hvilken omkring trehundra och sextio dagar på året äter beskedligt hemma hvad huset förmår och hvad den laga veckoordningen föreskrifver! O, att en gång i lifvet få på en lördag äta

annat än slarfsylta och ölsupa! Lefve flyttningsdagarna!

Ännu en dag och den stora revolutionen byter skådeplats. Man har nu för sig, att småningom ställa sitt pick och pack till rätta på det nya stället. Man har det ovärderliga nöjet, att få gå och passa, och mäta, och profva, att kanka möblerna från det ena hörnet af rummet till det andra, att skufva, att jemka; och sedan, hvilken förnöjelse, att se, huru den ursprungliga villervallan allt mer och mer reder sig under ens skapande och ledande hand! Jag vill icke nämna det guddomliga i att omsider se det nya verket fullbordadt, att åter ha allting putsadt och på sin kant, att åter ha alla papper och småsaker cirkladadt och afmätt upplagda på sitt skrifbord, att åter ha sitt välkända soffhörn, der man

med pipan i mun får sträcka ut sin lekamen, att åter hafva sitt egna lilla middagsbord, der man slipper gamla torra brödkanter och dito dito uppasserskor, att ha sina lördagar, som förr, med den patriarkaliska slarfsyltan och den hjertliga ölsupan!

O, jag vill icke för allt i världen underkasta mig försakelsen af all denna flyttningstidens ojemförliga njutning, och om jag verkligen icke hittills kommit derhän att lägga mig till något eget stenhus, så är det icke därför, att jag icke längesedan för mina «samlade arbeten» skulle kunnat inköpa ett sådant, utan fast mera därför, att jag i sådant fall skulle gå miste om den ädla friheten, att ömsa boningsplats hvar sjetten månad.

VII.

EN "PLEASURE-YACHT".

Min vän P**, född Stockholmsbarn, af naturen begåfvad med ett lefnadslustigt och poetiskt sinne, samt derjemte, såsom son i en rik familj, i tillfälle att kunna efter fri fantasi njuta af ett, fastän i sig sjelf så oskyldigt, ickedestomindre så kostsamt nöje, som seglats och slupvurmeri, har alltifrån sin tidiga-

ste ungdom lefvat och haft sin varelse i sjöväsendet, köpt, bytt, sålt och lottat bort slupar, den ena efter den andra, experimenterat med dem på alla möjliga sätt, tacklat om dem, ändrat seglen, satt i nya master, gjort längre eller kortare bomar, sprin eller gafflar, flyttat lasten från akter till för, och åter från för till akter, allt naturligtvis på grund af de djupaste teorier, en Chapmans, en hvad vet jag hur de allt heta? Hans flagga har alltid om våren, redan innan sista isstyckena smält, varit först af alla synlig i hufvudstadens farvatten, sist af alla har den åter försvunnit derifrån om höstarna, och aldrig fördes hon af någon annan än den mest snällseglande slupen bland femtio.

Man vet ännu att med snart sagdt förtjusning omtala hans tvåmastade slup

Vazco di Gama, som lord Hillsborough, af engelska Jaktklubben, under sitt besök i den svenska hufvudstaden för några somrar sedan lockade af honom för trehundra pund. Hans halfdäckare Delfinen, som han kommit öfver af en Norrlandsskeppare, då en anspråkslös lastdragare med det prosaiska namnet Tre Bröder, var likaledes en ypperlig slup och hade blott det felet att redan vara till det mesta utlefvad innan den öfvergick i min väns ego. The Swallow, en liten öppen jolle, med ett Bermuda-segel, timrad på veritabelt nordamerikanskt varf, och gud vet på hvad sätt kommen i P**s våld, anses i denna stund vara en af de snällaste galejor härstädes. Men hans käraste klenod, och måhända också för närvarande den vackraste och mest snabbseglande lustjakt på Stockholms

vatten, är likväl Skidbladner. Lefve Skidbladner!

Min vän P** har kostat ganska mycket på detta lilla fartyg; han har velat engång skapa någonting rätt fullkomligt, någonting riktigt efter sitt sinne, och har sålunda här förenat allt hvad en fin smak och en allsidig beräkning för det «comfortabla», för hvarje möjligt behof kunna slösa på ett föremål som detta. Också håller han det kärt som en älskarinna, han skryter öfver det med samma, visserligen förlåtliga, fåfänga, hvarmed en fyratioårig man presenterar som sin brud en sextonårig skönhet, hvars bländande behag fördunkla allt hvad som ställes vid dess sida och hvars hand en hel här af yngre tillbedjare förgäfves sökt eröfra. Icke nog med, att han sjelf aldrig låter någon dag gå förbi, utan att fägna sina

ögon med dess beskådande från alla olika håll, på olika distanser, han törstar derjemte osläckligt efter att få dela med sig af sin njutning åt andra. Det är hans lust att fånga hvem, som först han råkar, med sig ut till Djurgårdsvarfvet, att med en detaljerande sjelfförnöjsamhet påpeka och framhålla hvarje, äfven den minsta, förträfflighet så väl utanpå som om bord på haus kära Skidbladner, att göra åskådaren bestört genom den ena syrrisen efter den andra, och derunder aflocka denne alla uttryck han eger i sitt våld af tillfredsställelse, förvåning, förtjusning . . .

«Du tycker ju om sjön!» yttrade han till mig en vacker dag jag träffade honom, så fort den preliminära hälsningen försiggått, «du tycker ju om sjön! nå, du kunde icke komma lägli-

gare till pass; jag står just i beråd att låta ro mig ut till min skonare. Du har ingenting att försumma och följer således med. Du har icke sett min skonare Skidbladner!... oh, la belle créature! Skam till sägandes, behöfver jag inte blygas för henne».

Inom en qvart voro vi på ort och ställe.

Och i sanning, min vän P** har rätt; han behöfver icke skämmas för «la belle créature».

Föreställ er den bugtiga stranden af Djurgårdsvarfvet! En skog af tackel och master utbreder sig längs densamma. Ni letar er fram med en båt mellan dessa sammanträngda fartyg af olika nationer, under dessa bogspröten, som bryna näbb med hvarandra, eller dessa utliggande an-

karkablar, som ni måste lyfta öfver hufvudet på er, för att slippa fram; och ni upptäcker snart en ganska lättkänd heläckad, tvåmastad, icke så obetydlig speljakt, från hvars mesanmast en oändlig vimpel, med bokstäfverna J. P. i öfversta fältet, fladdrar ut för vinden och då och då doppar sin blåa tungspets i vattnet. Det är Skidbladner, tillhörig min goda vän notarien P**. Fartyget är tackladt som skonert; jemnhöga, bakåt stupande, smäckra master, lätta och spensliga salningar, och gaffeltoppsegel. Det smärta skrofvat är helt och hållet svart, och saknar till och med den enkla harpojsade rand, som annars gerna den mest anspråkslösa och flärdfria lustseglare består sig. Det ligger någonting mystiskt i denna helt kolsvarta skepnad; man tror sig nästan ha för ögonen någon af dessa

oceanens pilsnabba, lurande, just genom sitt obemärkta yttre dubbelt farliga korsarskepp, som figurera i så många sjöromaner. Betrakta nu först väl den lilla skonaren så här på något afstånd, hur hon lyfter sin höga, akterliggande resning så pittoreskt och behagsjukt! Skonerttackling har alltid ett visst koketteri. Ni rör er derefter närmare henne.

Skonare ohoj!

Fallrepsporten kastas opp och en liten trappa faller ner för att emottaga er. I en handvändning är ni ombord. Min vän P** gör sig ett nöje af att få räcka er sin hand.

Han föreslår er nu en rund kring fartyget, ofvan däck till att börja med. Här akterut har ni för det första, i stället för en obeqväm rorkult med till-

hörande linor och block, ett det elegantaste styrhjul efter nyaste engelska modell, subtilt, polerad, . . . vidare, der framför ett ordentligt litet kompasshus, — min vän P** underlåter icke att visa er, det tvenne kompasser af den berömdaste mästaren i London verkligen befinnas insatta deri; — är ni intresserad af det ädla köksväsendet, så se här för ut en spis af jern med den aldraförnumstigaste kokinrättning, sina kastruller, sina pannor, sina grytor! . . . gå icke förbi spelet, utan att beundra den vackra ankarkettingen, som är vindad derpå! . . . kasta slutligen en blick ner i kabelgatt och se hvilket förråd af olika slags kabblar ligger der, sorteradt i sina ordentliga ringlar! . . . jag hade så när glömt de fyra små malmkanonerna, som från sina svarta lavetter gapa ut

under relingen framme i bogen . . . Allt är putsadt, blankt, spoladt, bonadt, hvart ni vänder er.

Min vän P** öppnar härefter dörren till hvad han kallar «stora galleriet». Ni stiger ner för en liten spiraltrappa och befinner er i en skäligen rymlig salong, men icke särdeles hög i taket, ty, för att stå rak der, behöfde väl en lagom karl lemna med hatten äfven en god del af hufvudet utanför. Också sträcker sig längs efter hvardera långsidan af rummet en elegant, af elastiska kuddar bäddad divan, som genast inbjuder i sitt vällustfulla sköte hvarje inträdande gäst. En vacker matta betäcker golvet. Ett stort, rundt mahognybord upptager midten af salongen, och en präktig bronslampa sänker sig ned deröfver ifrån taket. Mellanrummen mellan fönsterna prydas af

superba i förgyllda ramar infattade fransyska lithokromier, föreställande sjöstycken. Tvärväggarna upptagas till största delen af blinda skänkar och skåp, med den fyndigaste omtanka inrättade för bevarandet af allt hvad till en välbeställd ekonomi hörer, the- och kaffeserviser, porsliner, glas- och kristallsaker, flaskor, buteljer, syrtuter, kuverter, gud vet allt hvad! till och med en liten särskild afdelning för en sigarrlåda! En ungtkarlsmiddag *comme il faut* kan icke sakna denna artikel.

En liten dörr i fonden, maskerad genom en trymå, leder från detta rum in till ett annat, något mindre. Detta är sängkammaren. Ett skylight insläpper hit den erforderliga dagern. Väggarna rundt omkring rummet äro här disponerade för kojor, hvar och en för-

sedd med sina bolstrar, sin filt och sitt gröna sidenförhänge. Hvad som för öfrigt i denna åt Morfevs invigda helgedom fäster er uppmärksamhet, är en den aldrabehandigaste toalettinrättning och ett litet mahognybokskåp. Ni finner i detta sednare, utom en mängd kartor, ett litet valdt bibliothek af utländska sjöromaner, såsom af Cooper, Eugène Sue, Marryat m. fl.. vidare Stagnelii arbeten, i hvilka min vän P** är högeligen förtjust, samt «mamsell Margrets kokbok».

Om ni, efter att ha vändt er omkring ännu en gång här i sängkammaren, känt på allt, lyftat på allt och beundrat allt, till beslut tittar som hastigast in i ett slags garderob, som gränssar härintill, samt derefter likaledes tager i ögnasigte källaren, som är belägen invid trappan, så är turen gjord, och

min vän P** tar på sig en mycket modest min och yttrar med den anspråkslösaste ton i världen: «Åhja! . . . det är borgerligt, . . . rätt och slätt! man kan ha det mycket bättre, . . . nå, sannt är det, man kan också ha det sämre . . . Detta är min vurm, min passion; hvar har sin!»

Har ni nu något så när föreställt er allt detta, så tillåt mig med detsamma utföra bilden ännu något vidare! Ni har lärt känna gazellen i band, gazellen i sitt fria tillstånd är ännu en bekantskap att göra; Skidbladner i hamn är någonting ganska vackert och intagande, Skidbladner till segels är någonting intressant och nästan beundransvärdt!

Det är eftermiddag. Min vän P** har bjudit främmande ombord. Vinden har

nyss vändt sig och friskar upp allt mer och mer. Skidbladners ankare är redan lyftadt. Gaffelfocken är kastad loss och vädret rymmer i.

Är det klart för ut? ... Pass på bolinerna! Fort upp med klyfvaren, annars vänder inte skutan, utan drifver ner på backen!

«Hissa klyfvaren, ja! ... Ohoe ... Ohoe!»

Skonaren lägger af som en flyende hind. Vattnet fräser framför dess skarpa bog. Innan man vet ordet af, har man redan passerat Catharinabergen, lemnat bakom sig alla de sköna landtställena på Djurgårdens strand, och kilar genom Blockhussundet ut på Lilla Värtan.

Lefve sjölifvet! Jag sjunger som Björn i Frithiofs saga: «frihet och glädje på hafvet bo».

Det kan i parentes anmärkas, att Lilla Värtan må få gälla som ett litet haf åtminstone för dem, hvilka annars icke äro vana vid andra sjöresor än mellan Bomslupstrappan och Skeppsholmen.

Således, ännu en gång: lefve det friska sjölifvet, och låtom oss njuta deraf i rågadtt mått!...

Men hvad var det? ... Jag tror vi få oss en regnskur! Det kommer verkligen upp ett ganska respektabelt åskmoln der borta från Högarn.

Ni tittar upp i vädret, för att undersöka förhållandet, och det faller en stor vattendroppe ned midt i pannan på er.

Nå väl, än sen? Ingen är ledsen här, man tar helt simpelt och spänner upp sin paraply. Men hvad säger jag?

en Neptunus i paraply! Jag menar, när viker er rockkrage upp om öronen, eller kastar omkring er en gammal pressenning. Det hagelblandade vattnet störta allt stridare ner, som om himmelen vore öppen, och spolar öfver gångboden, likt en forss, seglen äro redan genomvåta och börja drypa, brassar och gigtåg äro hala som ormar att handtera. Likagodt! desto förr är hela ovädret slut. Det är med en hagelby om sommaren, som med ett ondt barn; sedan det bara väl fått gråta ut, och det dröjer icke länge, så är vreden borta.

Och verkligen tror jag icke det redan börjar klarna upp igen. Vinden sackar af med ens; molnet har gått öfver fjärden och försvinner snart bakom horisonten, dess sista glest fallande regndroppar glittra i den åter frambrutande solens gyldne ljusflod.

Man hissar åter alla sina segel för att torka, man hänger sina rockar upp i vanten för samma ändamål, man skakar vattnet af sina hattar och mössor, man viskar däckent rent. Kommer så ur de älskvärda skåpen i «stora galleriet» och den icke mindre älskvärda källaren bredvid trappan uppsmygande ett mahognyschatull af betydelserik uppsyn, åtföljd af en rågad brödkorg, en liten ask med gult, tjernfärskt och aptitligt smör, med mera, hvaraf menniskan, efter utståndna strapaser under ett «herrans väder», som det kallas på sjön, kan angenämt vederqvicka sin lekamen. En servet utbreddes på någon torr plats af akterdäcket, och gudslånen uppdukas här, det ena bredvid det andra. Min vän P** öppnar schatullet och befriar derur en karafin finaste pomerans för sådana, som

icke tillhöra någon högtärad nykterhetsförening, samt ett par karafiner Porto- och Madeiravin för alla i gemen och sådana i synnerhet, som händelsevis göra sig en ära af att räknas bland en dylik förenings ledamöter; derefter låter han genom glasets lätta snuddande mot flaskan en ganska ljuflig klang dallra genom den tysta rymden. O, med hvilka leende blickar hela brödrskapet vid denna aftonsångs-ringning samlas från bord och styrbord, från för- och underdäck! Hur välgörande smakar icke ett litet glas ute i den sugande sjöluften, sedan man i storm och regn hissats, anhalat, gigat och brassat sig både trött och varm, med hvilken aptit förer man icke den med sin aromatiska ansjovis kryddade limpsmörgåsen till sina läppar!

Lefve Neptunus, Aeolus, Bacchus, Skidbladner, och min vän P**!

Under allt detta går skutan, så godt som lemnad åt sig sjelf, sin gilla gång. P** har låtit henne vända stäfven hemåt, och en nästan förlig, men allt mer och mer utstillnande bris för henne nu fram i all maklighet öfver fjärden. En mängd andra lustseglare, hvilka äfvenledes varit ute på Värtan och pröfvat ovädret, hafva nästan alla redan förut styrt tillbaka till Stockholm. Ni ser dem i detta ögonblick närma sig hvarandra i en oregelbunden linea, och med slappa segel och slokande vimplar glida in genom det trånga Blockhussundet rakt framför er.

Derinnanför urskiljer ert öga allt tydligare och tydligare åter perspektivet af det gamla Stockholms sydöstra arm eller

så kallade saltsjöside, samma bilder, som ni för några timmar sedan lemnade, nu tillbakastigande i en violett demiteinte. Det är i solnedgången. Här och der möter er en från södra hamnen återvändande ökstock, som varit inne med landtmannaprodukter eller fisk; dess årtag plaska glädtigt i den tysta qvällen, under det en rödblommig jänta eller en långlockig ungersven tidtals låter en melankolisk folkvisa ljuda kring sjön. Men längre fram under Djurgårdsstranden rör sig långsamt en roddarbåt med amatörer på valdthorn och basun från hufvudstaden. Hvad är det de spela? Det är Morgonsången ur Preciosa . . .

Klockorna slå nio, tror jag, från stadens torn, då Skidbladner kastar sitt ankar igen utanför Djurgårdsvarfvet; låt

det till och med vara tio! jag ser verkligen ingenting ondt deri.

Och nu känner ni, hvad Skidbladner är, skonaren Skidbladner, byggd på krael af ek och furu, drächtig tio och en half läster, för närvarande tillhörig min goda vän P**, notarien, sjelf förande sitt egande fartyg, samt ledamot af Neptuniorden och Svenska Slupsällskapet.

VIII.

TOLFSKILLINGSTEATRAR.

Under Gustaf den tredjes tid, då Stockholm med all gewalt skulle göras till en stad, lik andra stora städer, inrättades bland annat en offentlig folkteater uti Humlegården. Den lilla rotundan, som ännu der finnes qvar, uppläts härtill; af den ena hälften gjordes en scen, af den andra en amfiteater,

hvarförutan en läktare för åskådare uppfördes uppemot taket. Man gaf här «Det underjordiska bränvinsbränneriet» samt andra dylika dramatiska alster i en något mera fri och vulgär anda. Man betalade åtta skilling silfver i inträdesafgift, och der var ständigt fullt hus.

Jag vet icke bestämdt när dessa Humlegårds-representationer upphörde, men det var både första och sidsta försöket att gifva Stockholm någon *offentlig* folkteater, förmodligen till följe af det nit, hvarmed man efterhand sökte försäkra den kungliga teatern om ett stående monopolium i fråga om dramatisk konst. Imedlertid hafva åtminstone i tysthet flera tillstymmelse till dylika teatrar för godt köp och för den stora massan tid efter annan egt rum, och det är icke obekant att ett slags tofskil-

lingsteater under flera år varit i jemn verksamhet någorstädes uppe i Hornskroken, liksom en annan af samma art för helt nyligen sedan lärer varit i gång uppe i brunnssalongen vid den så kallade Surbrunn. Dessutom har det alltid funnits här och der i staden en annan sorts teatrar, dem man på visst sätt skulle kunna kalla Småbarnsteatrar, ytterst anspråkslösa skådebanor, der decorationerna brukat utgöras af några kluddade pappersark, ekläreringen af några magra talgljus, och orkestern af några trumpetarelever, der man för öfrigt spelat den högre komedien och det stora sorgespelet utan att kunna riktigt tala rent, der man sett en nio års gammal älskare skjuta sig för pannan i förtviflan öfver en sjuårig skönhets «drymma hjer-telad», och hört en «père noble» om

åtta hela vintrar hålla moraliska föreläsningar för sin lika gamla herr son, en förförisk ung man med sotade mustascher, styfva papperskragar, och rottings-spö i handen!

En sådan småbarnsteater fanns under många vintrar uppe vid Oxtorget, der flera af den kungliga teaterns elever, hvilka nu äro vordna grandiosa artister, gjorde sina första lärospån i Thalias tjänst. Man har haft en annan inne i sjelfva staden i närheten af Tyska Kyrkan, och en tredje, den nyaste, befann sig för några år sedan i ett hus vid Myntgatan. Jag var en gång nog lycklig att bevista en stor och utomordentlig representation derstädes.

Ett med temligen fantastiska kråkfötter prentadt anslag i förstugan förkunnade, att det för aftonen var recett,

hvarföre också biljetterna denna gång, högtiden till prydnad, kostade tolf skillingar banko. Jag nödgades depensera denna summa. Teatern var till finnandes en trappa upp. Jag vill icke påstå att lokalen var särdeles rymlig eller bekväm, men som bänkarna ganska förnuftigt voro uppställda på en amfiteatralisk sluttning, kunde man nästan hvar som heldst lika förträffligt öfverskåda det hela; jag fick mig en förtjusande plats emellan en liten, såsom jag kunde förmoda, bodmamsell, och en mycket grannjägare med trekantig hatt och hirschfångare vid sidan.

Orkestern, — ty man hade också en orkester, bestående af trenne små pipare och ett diminutiv af trumslagare, — spelade upp ett slags symfoni af en makalös effekt. Trumman gjorde i syn-

nerhet sin sak mycket väl, och jag var verkligen icke bland dem som minst lifligt applåderade dess konstmessiga hvirflar. Skada att de ständigt anländande nya åskådarne under tiden höllo ett barbariskt oväsen i trappan och på de knarande golfbräderna, så att mycket af denna originella musik gick för konst-älskaren förloradt!

Upplysningen var, i det hela taget, icke särdeles briljant; den utgjordes endast af en liten högst vanlig lampa, som hängde ned från taket, samt af fyra talgljus, hvilka skulle föreställa ramp. Deremot var ridåen ett magnifikt arbete; den bestod af ett stycke blått kaliko, hvarpå voro fästade en tjugo eller tretio små lyror, utklippta af guldpaper, hvilket tog sig ogement präktigt ut.

Efter en kort stunds dröjsmål hör-

des en fin hvissling och det blåa skynket drogs hastigt undan. Den hittills något oroliga publiken började stilla sig, och spektaklet kunde snart vederbörligen taga sin begynnelse.

Förrän jag går vidare, bör jag nämna att det äfven fanns ordentligt tryckta af-fischer, med frimodigt utsatta namn på samtliga de «artister», hvilka spelade för aftonen, och det upplystes deraf att spektaklet skulle bestå af spridda scener ur «Indianerna i England», en fars, kallad «De fyra friarne» samt slutligen den lilla komedien «Den preussiska grenadieren».

Aktörerna och aktriserna voro, alldeles såsom jag hade föreställt mig, icke oäfvat smått folk, som förmodligen helt nyligen utträdt ur barnkammaren med de mest lysande konstnärsanlag i världen. I «Indianerna» var det i synnerhet en liten

gosse med rödaktigt hår och trubbig näsa, som gjorde furore. Det var någonting ytterst rörande i den pathos, hvarmed han tilltalade sin älskarinna: «Skönaste, dyraste föremål för mitt hjerta! O, du har alldeles *missförstajit* mig! Vid gud, du har *missförstajit* mig!» Men när han slutligen med den mest hänförande själfullhet och höjande sig på klackarna förklarade henne sin eviga trohet och utbrast i tårar: «Ingenting i verlden skall någonsin kunna slita din bild ur mitt hjerta, antingen jag, (*pekande åt taket,*) befinner mig i «Europien» eller, (*pekande åt golvet,*) dväljes i Indiens skogar!» då steg förtjusningen i salongen till sin höjd och handklappningarna ville aldrig taga någon ända.

Mellan pjeserna begaf sig en stor del af publiken jemte aktörerna ned att

hemta förfriskningar i en på botten belägen krog. Jag begaf mig likaledes ut, men för att hemta frisk luft, och då jag gick förbi den öppna krogdörren, hörde jag någon af hjeltarna i den nyss slutade pjesen ropa till kyparen: »*Två toja tupaj!*»

Uti «Den preussiska grenadieren» anmärkte jag först och främst beträffande dekorationen någonting särdeles fiffigt i fråga om att med litet tillvägabrunga stora effekter. Man läste nemligen på affischen att teatern skulle föreställa en trädgård; nu voro kulisserna icke egentligen af natur att inge en rätt liflig föreställning om någonting trädgårdsaktigt, utan hade man, för att hjälpa saken, ställt en gammal vanlig trädgårdsspruta framme vid rampen, hvilken skulle tjena såsom en

tillfyllestgörande symbol. Publiken tycktes också sentera denna symbol, och jag beundrade anordnarens snille.

Kung Fredrik Wilhelm i Preussen föreställdes af en ung man i brun bonjour och gråa byxor. Till tecken af sin kungliga värdighet bar han ett bredt rödt band öfver bröstet och en chapeau bas eller så kallad supéhatt på tvären öfver hufvudet. Det var herr recett-tagaren sjelf. Genast vid hans inträde hördes ett halft tjog röster från salongen utropa: «Der är han, som har recetten! det är herr Lindbom!» Herr Lindbom bugade sig ett par gånger vördnadsfullt, utan att afvakta någon ytterligare opinionsyttring. Han hade inte väl börjat tala, förrän åter en röst förnams från amfiteatern: «Se der Lindbom! vill du ha äpple?» hvarvid ett stort äpple ganska riktigt

dansade in på scenen och rullade fram för konungens fötter. Hans Majestät lät icke bringa sig ur koncepterna, utan tog ganska trankilt upp frukten och började mumsa. Jag tror till och med han gjorde en naiv åtbörd af tacksägelse utåt salongen.

Den gigantiska granadören utgjordes i pjesen af en reputerlig herre om säkerligen fulla två alnar. Han hade hvita sommarbyxor och en ofantlig röd trumpetarpym i mössan, hvilket sednare icke litet bidrog att förhöja hans anseende.

Pjesen slutades med afbrännandet af ett par bengaliska eldar bakom kulisserna. Detta var ett tillägg för tillfället, och salongen uttryckte i högljudda bravo-rop sin tillfredsställelse med denna artighet.

Sedan ridåen dragits för, börjades ett

oändligt tumult för att få fram recetttagaren. Man stampade, man hojtade, man skriade, man hvisslade, man tog flöjterna från de respektive kapellisterna och försökte tuta deri med all möjlig styrka och ansatts. Ändtligen drogs täcket åter undan och recetttagaren framträdde för att göra sin reverens. «Hurra för Lindbom!» pepo några fina röster, och ett allmänt hurra dånade härpå från bänkarna, ett hurra, som blott en enda gång afbröts af en gäll och skärande stämma: «Der har du ännu ett äpple!»

Detta spektakel efterföljdes af ett särskildt improviseradt efterspel. Åtskilliga af åskådarne företogo sig nemligen att från orkesterplatsen klättra upp på sjelfva scenen, för att taga de små aktriserna i närmare ögonsigte. Mam-

sellerna skreko och ville fly, men blidkades snart förmedelst några näfvar nötter och litet danska karameller. Innan jag aflägsnade mig, syntes man vara på god väg att få ihop en liten ballett inne på scenen, och, om jag icke hörde alldeles rasande, höll konung Fredrik Wilhelm på, just som jag lemnade salongen, att skicka den två alnars långa granadören ned på krogen lör att hemta opp en butelj punsch och ett antal smörgåsar öfver lag.

Man måste likväl medgifva att för en slik aftonunderhållning är verkligen en tolf-skilling icke dyrt, lät också vara i banko!

IX.

ETT SLÄDPARTI.

En gång skulle jag också gud be-
vars med på ett slädparti!

Tvi hvilka fördömda tillställningar!...
Men lika godt, jag var ungtkarl, en god
vän kom till mig med en lista och på-
stod att jag skulle skriva på; det var
ett klingande slädföre, vi skulle fara ut,
en hop mer och mindre bekanta, till ett

utvårdshus, vi skulle dansa med vackra flickor, vi skulle dricka litet punsch och äta en smörgås, och vi skulle ha alldelles förbannadt treffligt. Slutligen skulle allt detta kosta endast en spottstyfver, och, hvad som var det mest talande, om jag *icke* skref på, skulle jag blifva den goda vännens förklarade ovän. Nå väl, jag skref på.

För att efter konstens regler uppfylla alla fordringarna af ett slädparti, fordras naturligtvis i främsta rummet att man har en släda och nästan lika nödvändigt att man har en häst; jag egde intetdera. Det är i sanning ingen särdeles nöd att vara med om ett slädparti, för den som endast behöfver ringa på sin betjent och säga: «Hör du, Lundström! låt kusken laga i ordning den nya racken och spänna båda skymlarna

för! jag tänker ut att åka.» Men för den arma fan, som icke eger mer än ett par tröga apostlahästar, har saken ovedersägligen sina kinkiga sidor. Jag sprang en hel dag som en narr för att få låna mig ett ekipasch, jag bjöd guld och gröna skogar och jag höll långa tal; omsider förbarmade sig öfver mig en ganska aktningsvärd hyrkusk, och han ställde till min disposition en släda från 1600-talet och en krake från före syndafloden. Härtill lyckades jag ytterligare anskaffa mig ett magnifikt nät, som endast var litet trasigt på en två och sjuttio ställen, några bjellror som klingade icke omusikaliskt, och en björnhudsfäll af respektabelt utseende. «Herre min gud!» — utropade jag för mig sjelf, när jag såg denna herrligheten i sin verkliga aktningsvärda helhet, — «herre min

gud! skall jag då verkligen komma att åka så vackert!» Jag bedyrar er, mitt herrskap! att jag verkligen aldrig förut åkt så präktigt.

Alltså, ekipaschet var färdigt. Det var beramad, att samtliga sällskapet skulle samlas vid Skeppsbron, och den utsedda högtidlighetens dag var en tisdag.

Men på måndagen inträffade någonting, som i sjelfva verket aldrig borde få lof att inträffa, när hederligt och galant folk kommer öfverens om slädparti. Det företog sig nemligen att helt oförmodadt börja töa på ett alldeles oförväget sätt, det goda föret smälte på några få timmar erbarmligen tillsammans, och när tisdagen kom, tittade öfverallt nakna stenarna försmädligt fram ur snömörjan. Det enkla hade tvifvelsutän varit att utbyta slädorna mot hjuldon, men

i sådant fall hade vi icke egentligen fått något slädparti, och endast en Stockholmsbo kan rätt sentera allt hvad som fäster sig vid detta magiska ord. En vinter utan slädparti är för stockholmare en alldeles förlorad vinter. Han måste åka på släda för hvad pris det ock må vara och han har i detta fall förtjensten att kunna hålla god min i hur pass elakt spel som helst.

Vi samlades på mötesplatsen. Jag tror visst att en hop beskedliga människor i förbigåendet drogo smått på munnen åt oss, då vi der med våra slädor skrapade oss fram öfver gatstenarna, men hela sällskapet iakttog, liksom genom en tyst öfverenskommelse, det orubbligaste allvar, och en väldig pisksmäll gaf efter någon stund signalen till allmänt uppbrott. Det hade visserligen

från början blifvit mig förespegladt, att jag skulle få en dam, och hvilken dam! En ung blomstrande tärna, en alldeles makalös flicka, nyss utgången ur en af hufvudstadens förnämsta pensioner med den mest fulländade bildning, en flicka, med hvilken man kunde tala både om musik och hafresoppa, både om Greklands gudar och om den stora hafsormen, en flicka, som till och med misstänktes att vara författarinna till ett poem uti «Magasin för konst, nyheter och moder». Jag hade fått härfpå både lofven och handslag, och jag nekar alldeles icke, att det var blott för hennes skull jag fogat anstalt om det präktiga slädnätet. Men märk, huru lyckan alltid varit mig obevågen! Den sköna hade måst gifva vika för en gammal fasters intriger och intaga sin plats vid sidan af

jag vet icke hvad för en mera gynnad rikskurtisör, hvaremot jag nödgades hålla till godo att jemte mig lemna utrymme åt en gammal tjock herre, som egentligen tycktes följa med på sladden och hvars första ord till mig voro dessa: «Nåå, det ser verkligen ut, som om bränvinspriserna skulle stiga!»

Vi voro tjugo slädar, och vi ställde vårt tåg öfver Norrbro. Men jag har aldrig i min lifstid hört ett sådant jämerligt låtande; det skar i för hvart enda steg, det pep, det gnisslade, det pinade öronen, så att man ville sticka fingrarna i dem. Men, som sagdt är, stockholmaren vet att hålla kontenans, man pratade, man skrattade hela raden utefter, och min tjocka kamrat gjorde äfven för sin del sitt bästa att uppehålla mitt mod. Han var nog artig, den för-

träffliga mannen, att berätta mig hela historien om en splitter ny bränneri-inrättning, som han fått färdig på ett sitt landtgoods, han gjorde sig den mödan att inviga mig i alla hemligheterna af det så kallade dubbla pistoriska verket, och han ådagalade för mig genom icke mindre än sju och ett halft bevis, att i samma ögonblick herr Wieselgren skulle lyckas tala omkull bränvinet, vore hela Sverige i den olyckliga belägenhet att nödgas törsta ihjel. Jag hörde med mycken uppmärksamhet på detta intressanta samtal, och efter vid pass tvenne timmars tid hade vi verkligen arbetat oss fram den fjerdingsväg, som räknas till stadens tullar. Ännu en timma, lika nöjsamt tillbragt, och vi voro omsider vid målet för vår utflykt.

Stället, der vi hamnade, var ett utaf

de mera vanliga utvårdshusen. Man hade här på förhand beställt allt hvad till en bal och supé hörer. Spelmännerna voro också ganska riktigt före oss, och skorrande preludier på de respektive instrumenterna tillkännagåfvo oss genast vid vårt inträde hvad vi hade att vänta oss. Förmodligen med särskildt afseende på den starka motion, som balen skulle bereda samtliga Stockholmsgästerna, hade man eldat rummen så litet som möjligt, och det gick ovilkorligt en kåra öfver ryggen på mig, när jag såg de arma fruntimmerna i sina genomskinliga balklädningar likt sommarfjärilar flyga ut ur pelisernas varma skal. Men bagatell! Hvad gör det att man litet får hacka tänderna för en god sak! Man är ändå ute på slädparti, man är ändå ute på bal, man har ändå roligt!

Jag har aldrig i min lifstid dansat så som jag gjorde denna natten. Jag dansade af förtviflan, jag dansade som om jag haft en pistol för pannan, färdig att aflossas i samma ögonblick jag icke längre ville röra på spelet. Jag batterade i fransäsen, så att det nästan väckte uppseende, jag figurerade och sprattlade med benen som en dragdocka, jag valsade som en hvirfvelvind och jag galopperade som en orkan. Jag kan bedyra att det behöfdes.

Vid supén sjöngos quartetter. Det var ofantligt vackert. Det var endast skada att första tenoren var litet hes och att basen höll på att somna midt i stycket.

Närmare morgonen höll på att uppstå en liten oenighet emellan tvenne ytterst goda vänner i sällskapet. Jag vet icke riktigt om det var den rara pun-

schens skull; i sådant fall voro vännerna ursäktade. För öfrigt må man alldeles icke tro att den tillfälliga ordvexlingen urartade till något slagsmål, några gröna ögon eller så der vid lag; ty man skall komma ihåg att vi voro städadt, bildadt, hyfsadt och verkligen utsökt folk allesamman. Detta är fördelen vid enskilda slädpartier; man kan visserligen komma att dricka litet för mycket punsch, man kan äfven komma att säga hvarandra ett eller annat småförsmädligt, men man går icke till några excesser. Man känner ju hvarannan, och man är i sjelfva verket de bästa vänner i världen.

Man dansade angläsen på maten, man drack kaffe, man började tänka på hemresan. Man bytte bort galoscher, man knuffade in hvarandras hattkullar, man stack armen i hvarandras tulubber,

man kastade sig slutligen äfven huller om buller i hvarandras slädor. Nya trenne timmar i kolmörker och snöslask! Ändt-
ligen var man då åter i staden.

Jag låg i fjorton dagar till sängs af förkylning efter lustbarheten. Men det kan dock icke nekas att jag haft valuta därför! «Nå väl!» — frågade min goda vän, när han ånyo infann sig hos mig med listan för att uppbära liquid, — «nå väl! men var det inte en förbannadt treflig qväll?» Jag hade allt skäl att jaka härtill.

Och ännu häromdagen råkade jag en af sällskapet från det ifrågavarande slädpartiet. «Ah!» — utropade han — «vi ha visst icke sett hvarandra sedan den glada aftonen utanför Norrtull! Hvilken munter bal! hvilken lyckad tillställning! hvilken interessant lustfärd!»

Jag upprepar det: Hvilken munter
bal! hvilken lyckad tillställning! hvilken
interessant lustfärd!

Och bestrid sedan att äfven vintern
har sina nöjen, sina förströelser, sina
älskvärda och afundsvärda sidor!

X.

EN INTRIG.

Det är en sak, som icke längre kan döljas: törnrosen har förlorat sitt gamla anseende, hon är utträngd ur modens värld, der hon så länge varit den förnämsta skönheten, hennes tid är förbi, och man skall rätt nu icke mera finna henne, utom för samlingens skull i Trädgårdsföreningens lilla park vid Drott-

ninggatan, eller i något lågt och enstaka kammarfönster vid en enslig gränd på malmarna, der hon af någon femtioårig mamsells vårdande händer vattnas och ompysslas i sällskap med en beskedlig hortensia och en litet bondprålig balsamin.

Det är camellian, som på detta sätt skjutit törnrosen i skuggan, röfvat ifrån henne de hulda damernas hjertan och intagit platsen i Drottninggataus förnäma fönsterträdgårdar.

Också är det om en camellia i ett fönster vid Drottninggatan, som min historia handlar. Hela grannskapet hade sedan flera månader anmärkt denna vackra camellia, som prunkade så skön mellan en australisk accacia och en utsökt erica, förmodligen direkte anländ ifrån Cap. Men man hade tillika anmärkt det my-

stiska och egna deri, att den vackra blomman icke stod der för beständigt, utan endast vissa timmar af dygnet. Man hade observerat ännu ett tredje, — grannar äro vanligen utomordentligt starka i konsten att observera, — att denna camellians momentella utställning på ett märkvärdigt sätt sammanträffade med stannandet utanför porten af en elegant gigg, kuskad af en ung herre med kolsvarta mustascher. Hvad betydde väl denna kabriolett, hvem var den unga mannen med det så väl svärtade skägget?...

Se der hvad som sysselsatte alla klipska hjernor i kvarteret! man hörde sig för och erfor, att det visserligen bodde en ung och vacker fru der uppe i våningen, men man erfor tillika till sin förtviflan, att denna dam hvarken egde någon bror, halfbror eller kusin. Och

man hviskade, man tasslade, man gissade, man gjorde sig ondt i hufvudet.

En vacker dag var camellian försvunnen för längre tid än vanligt; man väntade att få se den åtminstone påföljande dag, men den var och blef borta. Det gick förbi tre dagar, det gick förbi fem, det gick förbi en hel vecka; man väntade förgäfvos. Grannarna blefvo o-tröstliga, de gingo att höra sig för om möjligen den vackra frun kunde vara sjuk, och efter något förfrågande upplystes omsider genom en liten Annette eller Lisette, att nådig frun visserligen vore — frisk, men att deremot hennes man, den gamla baronen, tyvärr fått ett anfall af sin gemena podager, ett ganska envist anfall, som förmodligen för flera veckor skulle hålla honom fängslad i sin fåtölj.

Också saknar hela kvarteret ännu i dag den vackra camellian der uppe i fönstret, och man har sett de svarta mustascherna endast fara upp och ned utan att stanna ett ögonblick. Hvad kan då finnas för rimligt samband mellan en praktväxt och ett par mustascher? jag öfverlemnar denna hittills outredda fråga, jemte hela anekdoten, åt någon som sysselsätter sig med att studera blomsterspråket och att utreda alla en liten stockholmsk fönsterträdgårds mer eller mindre romaneska mysterier.

XI.

ETT "LEJON".

Att blifva ett lejon i Paris eller London är en ingenting mindre än lätt sak. Dertill fordras, strängt taget, att vara antingen en kinesisk mandarin, en ethiopisk furste eller ett geheimeråd från Otaheiti. Allraminst måste man vara en Georges Sand eller en markis af Waterford. Det är numera icke ens till-

räckligt att hafva haft ett dussin mer eller mindre melodramatiska dueller, man måste hafva varit i krakel med norrska brandvakter och jagat tigrar i Afrika. Tacka gud, att man icke ändå försvinner bland den stora hopen och får vandra i all sin dag såsom en okänd eller en misskänd storhet!

Detta är i sådana stora städer, som London eller Paris. I vår egen goda hufvudstad är förhållandet helt annorlunda. Här är det i sjelfva verket en ganska medelmåttig konst att blifva ett lejon, så vida man endast aldrig så litet förstår sig på ställningar och förhållanden. En personlighet, som annorstädes knappast skulle kunna göra anspråk på att få räknas till stjernor af tionde eller tjugonde ordningen, är här i stånd att

helt hastigt och lustigt bli en af första. Det är sannt, att det alltid blir någon skilnad mellan lejon och lejon, men kort och godt! man blir ett sådant, som vår 59 graders latitud tillåter.

Det allmännaste slaget af stockholmslejon utgöres utaf teatrarernas sig så kallande artister. För att vara ett dylikt teaterlejon behöfves icke egentligen någon så alldeles utmärkt talang, utan fastmer några små allersom näpnaste egenheter, några ofta nog i sig sjelfva högst obetydliga accidentier. Om en viss till exempel är sångare, är det på intet vis en ovanligt vacker röst eller en ovanligt mästerlig skola, som gör honom till ett lejon, men har han ett ovanligt klingande namn, har han en afrikansk hy och en stark skäggbotten, har han ett eget sätt att liksom en sentimental trubadur sucka

fram sina toner eller att som en musikens pajas i sitt föredrag hoppa öfver bord och bänkar, då blir han bestämdt ett lejon, ett enormt lejon och ingen kan vara säkrare om sin framgång än han. Är en viss tragiker, kommer mindre i fråga någon verklig poetisk eller i allmänhet esthetisk uppfattning, än en förmåga af hvarjehanda små extraordinära konstgrepp, egnade att gripa de öfre radernas nerfver på det allraömmaste; det är ofta tillräckligt att endast bita i sin mantel, trycka en kyss på sin dolk, eller rifva sönder sin näsduk i den rätta momangen; och mannen blir ett lejon nästan utan all förskyllan och värdighet, ett ståtligt, ett magnifikt lejon.

Utom teaterns och konstens område finner man större och mindre lejon förnämligast bland detta yngre slägte af

grefvar och baroner, hvilka tyckas anse sig icke nog nobla, så framt de icke jemte sin högvälborenhet framhålla en viss myskerad narraktighet. I ett annat land skulle man kanske dra på munnen åt dessa unga herrar; i Stockholm blifva de lejon.

Der kommer till exempel en ung grefve Glittersköld och har fått det infallet att från England införa en så kallad «Stage-coach» eller diligence. Han låter på första vackra solskensdag spänna tvenne par hästar för densamma och beger sig ut att fara som ett spektakel kring staden. I nedersta våningen af det dyrbara engelska åkdonet har han låtit inpacka en mängd raphönshundar, hvilka snusförnuftigt titta ut genom vagnsfönstren; sjelf med några lika fashionabla kamrater, som han, sitter han uppe på

vagnstaket med armarna i kors och njuter af menighetens förvåning. Han är från och med denna dag ett lejon af första ordningen i Stockholm.

Der föreställa vi oss ett ungt generalsämne, som besitter den synnerliga konsten att kunna säga dumbomianismer på sådant sätt, att de nästan låta som qvickheter. Han uttrycker sig med en förtjusande naivetet bakfram och han tar med en nästan genialisk stupiditet sju för tu. Hvad inträffar? Han blir ett lejon. Hela den förnäma världen efter-söker hans sällskap, man kallar honom den trefliga, den roliga, fan vet om icke till och med den qvicka löjtnant N. N. Gamla förståndiga och kloka män få stå som får bredvid honom.

Der ha vi en ung baron, som händelsevis kommit öfver en utmärkt stor

och vacker Newfoundlandshund. Det är ett präktigt djur, som kan allehanda märkvärdiga konster. Unga baronen spatserar med sin Castor om söndagarna på Carl den trettondes torg och grefvinnor och fröknar stanna enkom för att klappa den vackra hunden på pelsen och låta honom slicka dem på handen. Skulle man tro det? Castor är och förblifver hunden Castor, men unga baronen blir på hans räkning ett lejon, ett lika godt lejon som trots någon annan.

En fjerde ädling finnes i hufvudstaden, som roar sig med att uppföda storkar. Himlen vete huru han kommit att falla på denna fantasi! Men när man stiger in i hans tambur, mötes man af tvenne långbenta figurer, som med en fullkomligt aristokratisk gravitet mäta golvet, och i rummet innanför befinner sig

en hel kull af de allra småbehändigaste och smalbentaste storkungar. Hela världen frågar: «Men, min gud! hvad skall då vännen Silfvercreutz med de der o-bäkliga tingestarna? Hvilket bizarreri! hvilken originalitet!» Och vännen Silfvercreutz blir ett komplett lejon.

Baron P. spekulerar på att införa en total omstörtning i hela den manliga toaletten. Det var han som för ett år sedan utkastade i världen det så ytterst revolutionära ordet: «inga hällor mer!» hvilket ord han likväl snart fann för godt att återtaga. Han har nu i stället föresatt sig att af paletoten göra någonting alldeles utomordentligt primitift, och han går sjelf klädd i en sådan, hvars vidd och slokiga ärmar påminna om munkkåpan. Han har derjemte föresatt sig såsom ett af sin lefnads skönaste mål

att återföra karlarnas hufvudbonad till medeltidens vackra naturlighet och har sjelf låtit göra sig en hatt med rund kulle och med bord af nära en half alns bredd. Jag behöfver icke säga att han är ett lejon.

En hans goda vän har en annan vurm. Han tänker icke så mycket på sig sjelf, men destomer på sin betjent. Han begrafver den arma hejduckens hufvud i en björnskinnsmössa, som skulle varit tillräcklig för jätten Goliath, och han sätter på honom en skarlakansröd lifrock med ofantliga svarta skinnmuddar. Alla menniskor gapa på den granna betjenten och fråga sig för hos hvem han är i tjenst. Det upplyses att det är hos en kammarherre von Z. Kammarherren v. Z. blir ett lejon.

Kammarherren v. Z. har en gemål,

hvars förnämsta nöje är att köra. Hon har ett par superba kolsvarta hästar, hvilka hon hela dagarna med egna små glacébehandskade händer kuskar omkring i staden. Fru kammarherrinnan är en sjelfskrifven lejoninna, mot hvilken alla de förenämnda lejonerna endast äro att anse som obetydliga småkräk.

Jag vill icke tala om den unga Beursén, det rika kommerserådets son, hvars talang i den ädla danskonsten är så allmänt känd och feterad. Det säger sig sjelft att han är ett lejon; ett dansande lejon, lika godt!

Jag skulle kunna uppräknas ännu ett ganska vackert antal af både frälse och ofrälse lejon i andra och olika genrer, men jag tror mig hafva anfört tillräckligt för att bevisa det Stockholm verkligen är nog lyckligt att ega af dessa

rara underdjur kanske mer, än mången vid första påseendet anar. Jag bör likväl tillägga att jag i vår goda hufvudstad aldrig funnit några egentliga lejon af snille, af lärdom, af stor politisk öfverlägsenhet, motsvarande sådana lejon, som t. ex. Paris eger i en Lamartine, en Arago, en Victor Hugo. Men man får nöja sig med hvad man har.

XII.

UR EN STOCKHOLMSFLICKAS DAGBOK.

Den 1 februari. Hvilken gräsligt tråkig supé, den der hos kammarrådets i går aftse! Ingen enda ordentlig kavaller, ingen enda löjtnant! Endast två små kadetter! Hur är det möjligt att kunna ställa till en supé så illa? . . . Fortepianot var ostämmt och dansen gick på skrufvar. Jag har fått sitta öfver två

fransäser och en vals; det har då inte händt mig på tre, fyra år. Kammarrådet, den goda farbrodern, med sina gamla litografier, som han alltid kommer och sticker fram för oss på divansbordet! Skall man då gå i en societet för att se på dumma karrikatyrer! Och om jag icke hade sett dem förut tjugo gånger, om jag icke kunde dem utantill, som jag kan mig sjelf!

Den 4. Jag har på förmiddagen varit på visit hos Augusta S. Herre gud! att endast vara tjugo år och redan ha så tråkigt här i verlden! Det har man för det man går och gifter sig. Der sitter hon nu med ett litet barn och skall agera mamma. Den lilla bytingen är visserligen söt, men hon skriker odrägligt, och gud bevara oss väl, hvilket besvär och kank! Nej, en tok är den

som gifter sig, åtminstone så länge man är aderton år. Tacka vet jag att vara flicka och utan bekymmer!... Augustas man är, det jag tror, rätt beskedlig, men han förefaller mig litet tråkig. Alla äkta män äro tråkiga.

Den 6. Jag var i går och såg «Majdagen». Det är den bästa pjäs jag hittills sett. O hvad den är rolig! Hvad herr Belletti är för en förträfflig italiennare!... Ack att hela lifvet endast vore en ständig majdag!

Den 11. Jag har fått den allra-vackraste provinsros till skänks på min namnsdag. Ingen vet hvarifrån den har kommit, men jag vet det nog. Det är ingen annan än löjtnant K., som haft denna attention. De må prata om löjtnant K. hvad de vilja, det är ändå en ganska artig karl; han valsar förträffligt

och sitter ganska bra till häst. Han har en brun häst, som jag tycker mycket om; jag tycker om löjtnanten också.

Den 12. Mamma regerar beständigt med mig att jag då och då skall titta ut i köket och se till hur kokerskan bär sig åt. Det skall vara så fasligt nödvändigt att veta huru man kokar en vattsoppa! Herre gud, hvartill finnas då köksor och hushållerskor här i världen, om man ändå sjelf skall stå i spisen och bränna opp sin hy? Kan då inte en ung flicka ha annat bättre att göra, än att laga vattsoppor och stufva åborrar? Kunde jag bara, som jag ville, skulle jag skriva en bok deröfver, en stor bok; jag skulle hålla tal, för så väl den ena som den andra, jag skulle säga dem sanningen. Man uppfostrar qvinnan alldeles bakvändt; det der så kallade husliga

lemnar jag i allt dess värde, men sann-
nerligen tror jag icke att det är en li-
ten smula dumbet med i spelet. Koka
vattsoppor!

Den 17. Jag har slutat Wilhelm v.
Brauns nyaste häfte. Liksom jag inte
skulle ha hittat råd att få läsa det i
smyg!... För öfrigt vet jag verkligen
icke hvad som i detta häfte skulle vara
så fasligt «farligt för unga flickor». Jag
tycker att Braun har på sidsta tiderna
blifvit en gruffligt städad poet emot hvad
han var i början, men gud skall veta,
att han också med detsamma blifvit trå-
kigare för hvart år. Jag bryr mig rättnu
inte om honom mer.

Den 20. Vi hafva åter haft besök
af den ledsamma assessorn. Jesus, hvad
den menniskan har för en förmåga att
kunna uttråka folk! Det är visserligen

bra att tala förnuft, men lagom är alltid bäst och för mycket förnuft står ingen kristen själ ut med. Jag ser nog hvad klockan är slagen och att söta pappa vill ha assessorn till måg. Jag niger och tackar allraödmjukast för den äran. Skulle jag gifta mig med en karl, som går utan hällor och har smala skört på sin frack! med en karl, som hela förmiddagarna sitter och bråkar med gamla luntor och som om qvällarna icke har något interessantare att tala om än Aimé-Martins tjocka bok om familjmödrars uppfostran! Gud bevara mig i Jesu Kristi namn!

Den 22. Vi hafva varit ute vid Sniekarkrogen på det präktiga föret. En sådan liten utflygt är oändligt treflig. Kommer jag någonsin att råda mig sjelf, skall jag aldrig annorstädes äta än ute

på värdshus. Vi hafva efter middagen åkt slängkälke nere på sjön utanför Wårby. Vi hafva haft roligt öfver all beskriifning. Jag tror att vi få ett dylikt parti ut till Stallmästaregården nästa tisdag. Ah, hvarför, ha vi inte tisdag i morgon?

Den 24. Ack, hvilken vacker schal! Jag undrar huru mycket den kan hafva kostat. Jag, som alltid haft en så särdeles förkärlek för ljusblåa schalar! Och sedan afrundad i hörnet, så som nu är moden! Den kläder mig alldeles förträffligt. Jag är alldeles utom mig af förtjusning . . . Hade den ändå varit en aldrig så liten hårsman större! Men lika godt! den är magnifik, sådan den är.

Den 26. Jag måste nödvändigt sätta ett särskildt märke för balen hos öfverste R. Jar har dansat, så jag ännu i

denna stund är dufven som en vinterfluga. Jag tror nog, att min smakfulla toalett ådragit sig en viss uppmärksamhet. Den der lilla törnrosen, löst fästad nere på klädningen, har utgjort en verklig förtviflan för alla kavaljerer; den ena efter den andra har blifvit narrad deraf och kommit att vilja plocka upp den åt mig. Löjtnant K. var äfven der. Det är som jag alltid sagt, han är alldeles icke någon oäfvnen karl, han talar icke illa och hans sätt att vara är elegant. Man påstår att han i sjelfva verket skall vara litet dum. Herre gud, huru många finnas väl, som äro qvicka? För öfrigt vet han i sådant fall bra nog att maskera sig och detta är alltid en förtjenst.

Den 28. Jag har nyss af en händelse fått höra att löjtnant K. skall vara på god väg att få ett stort arf. I så-

dant fall tar han kanske afsked och blir landshöfding. Jag skall på fint vis för-
må pappa att bjuda honom hit till ka-
lasen om söndag.

Den 1 mars. Hå, hvilken pers! jag
har börjat månaden med att vara hus-
lig, jag har i dag varit ute i köket och
lärt mig att koka hafresoppa. Ja, mina
vänner! nu kan jag koka hafresoppa,
hafresoppa med russin och sönderskuren
mandel. Jag artar mig till att blifva ett
mirakel och min goda mor skall hafva
glädje af mig. Besinna endast, att jag
kan koka hafresoppa!!

XIII.

EN STOCKHOLMSGRÄND.

Hvad en gränd egentligen vill säga, har man svårt att rätt föreställa sig, innan man sett någon af dessa gamla städer från medeltiden, hvilka, skonade för allmännare ödeläggelser af eldsvådor och krig, ända hittills bibehållit i större eller mindre mån det ursprungliga byggnadssättet och indelningssystemet. Det

var en besynnerlig vurm de der goda borgrarne af 13- och 1400-talet hade, att bygga hvarannan in på näsan! Det skulle nästan tyckas, som någon fundamentalparagraf i det värda byggmästareskapets skråordning för den tiden stadgat att man borde söka närma husen så pass till hvarandra, att den ena mästaren och åldermannen, «Gottschalk Bagare» eller «Lambert Köttmångare», skulle beqvämligen kunna med glaset klinga ett spetsborgarprudentligt godmorgon tvärs öfver gatan med den andra mästaren och ärade skråbrodern. Eller om man i dess helhet och allmänhet betraktar utifrån eller à vue d'oiseau denna kompakta massa af hus vid hus, genomskuren af gator och gångar, så smala att man kan hålla räkning på hur grannen midtöfver sätter nattmössan på sig, skulle man icke äfven deri

tro sig finna ett uttryck af den skrå- och, om jag så får säga, karantäns- anda, som i dessa äldre tider i så många olika former uppenbarade sig, och hvars sätt att gå tillväga är alldeles detsamma, som vissa fyrfotadjurs, hvilka vid minsta kny sätta hufvudena ihop så tätt de kunna, för att så med all magt bakutvis möta hvarje misstänkt försök till intrång?

För oss, barn af en tid, hvars sym- pathier allt mer och mer öfvergifva den gamla qvafva, skumma och inlutna kam- marverlden för det stora, fria och ljusa verldslifvet, är det verkligen någonting nedtryckande och motbudande att för- djupa sig och, ofta bokstafligen sannt, leta sig fram i dessa trånga grafvar, der man aldrig ser en stråle af guds sköna sol annorlunda än att böja hufvudet uppåt skorstenarna, så att det gör ondt

i nacken. Och att *bo* der!... Kyrie eleeson!

Man vill i våra tider ha utrymme och dager i städerna, man vill ha tillräcklig luft för att andas lätt, man vill ha litet solsken. Det är ingen paradox, att häri, äfven i detta lilla, uttalar sig en helt annan anda, en liberalare, en mera verldsborgerlig och frisk, än den, som mätte ut tomterna i medeltidens städer och förklarade den skräddeleson, som gifte sig med annan än en skräddardotter, ovärdig att träda i faderns yrke.

Bellman, den största flamandska målare något lands vitterhet eger, har i sin epistel, som börjar med: «Ack, hvad för en usel koja!» lemnat en ypperlig teckning på en af dessa gränder från 1400-talet, hvaraf den inre staden, sjelfva kärnan af Stockholm, ännu räknar så mång-

falldiga dyrbara exemplar. «Skådom nu
Kolmätargränden!» sjunger han,

«Skådom nu Kolmätargränden,
smal och smutsig, full med grus!
Rådstutaket syns vid änden,
se'n blott krog och jungfrubus.
Ur ett bugnadt fönstergaller
syns en nympf med skinnkarpus;
straxt burdus
slagsmål och sqvaller,
nakna hjessor, tomma krus.

Mot en vägg, med skalmar tryckta
står en kärra, full med drank,
i en sönderslagen lykta
ryker en utbrunnen dank;
och i rännsten på sitt öra
hvilas en gesäll så pank,

Kors hvad stank!» o. s. v.

I dessa rader hafva vi med få, men raska och träffande drag utkastad en ovärderlig typ för allt hvad mörka, snuskiiga, vedervärdiga gränder heter. Det behöfves endast en kort utläggning af denna text, för att rätt påtagligt ställa bilden för ögonen.

Titta in under, t. ex., detta låga hvalf, brutet genom hela bredden af ett massigt, gammalmodigt hus! Vid Stockholms första anläggning var det, liksom de flera dylika hvalfbågar, som ännu finnas kvar i den inre staden, troligen ingenting annat än en utgång till någon vattenport, då sjön gick upp ända till foten af huset. Sådana vattenportar omtalas på många ställen i gamla handlingar rörande Stockholm. Men allteftersom vattnet steg tillbaka och det grun-

dades upp utanför de åt sjösidan öppnade portarna, inkräktades terrängen af först ett och annat hus, slutligen en hel rad af sådana, som på ömse sidor om det trånga hvalfvet efterhand uppreste sig, det ena bredvid det andra, och således bildade denna mullvadsgång, öfver hvilken spindlarna ganska godt kunna väfva sina nät kors och tvärs, kallad, hvad vet jag? Kolmätargränd, Lilla Gråmunkegränd, Trädgårdstvärgränd, Hopargränd, lika godt hvilket!

Jag har endast bedt er titta in under hvalfvet, ty det är osäkert, om ni kan ha mod att genom detsamma bege er in i sjelfva gränden. Jag försäkrar, dertill fordras verkligen en viss grad af oförskräckthet.

Oaktadt solen skiner rätt ståtligen *derute*, — klockan, förmodar jag, är

omkring tolf, — herrskar här en ganska envis skymning. Man påstår att bönderna i en viss ofruktbar trakt af Westergöthland hvarje sommar bruka föra sina nyfödda barn till nästa härad flera mil från deras hem, för att visa dem hur ett träd ser ut; det skulle verkligen tyckas, som det arma folket i denna eviga natt på lika sätt då och då behöfde släppa sina barn ut i staden, enkom för att låta dem komma underfund med hur en middag ser ut. Afgjordt är det, att man här mången dag, till och med midt i sommaren, då det är litet mulet och regnigt, måste, i fall man har något benigare middagsmål, sätta ljus på bordet. Fisk brukas aldrig i dessa hus.

Hvad som ovillkorligen genast faller en i ögonen, om man vågar sig in ett stycke utefter den långa raden af dessa

mörka, smutsiga byggnader, är en mängd små ganska betydelsefulla taflor, som längst bottenvåningarna på ömse sidor sitta uthängda, gerna en för hvart annat eller tredje hus, somliga på en fönsterlucka, andra på en arm öfver porten, gemensligen utförda i detta genom en fantastisk teckning, en stickande kolorit, ett kinesiskt perspektif utmärkta manér, som man får studera på bänkdörrar i bondkyrkor, och samt och synnerligen öfvermåttan sinnrikt imaginerade.

Dessa små tablåer äro vägvisarne till hvad Bellman kallar «Bacchi lador». Det är förvånande hur gränslöst de på ett par århundraden hafva aflat af sig, dessa arma två gårdar, hvilka ännu år 1603 voro de enda i Stockholm, Michel Wusins och Lucas Emekåls, och om hvilka, jemte de sex privilegierade värds-

husen, — hvaraf det första skulle hänga ut «tre kronor», det andra «en blå örn», det tredje «ett förgylldt lejon», det fjerde «en grip», det femte «en sol», det sjette «en måne», — konung Karl den Nionde förordnade, att förutan dem, «ingen skulle hafva magt att uppköpa och uttappa vin och främmande öl, eller munma, mjöd och bränvin».

Utanför porten till dessa «dador» befinner sig gemenligen hopsamlad i rännstenen en hög af sopor och afskräden, med några magra höns, som krafsa i skräpet, eller en uthungrad hund, som nosar efter något gammalt ben.

På trappsteget sitter här en hvithårig, barfotad och svartbent pojkung, arbetande med ett stycke stålbadt spisbröd, der en lipande flicka, af motsatt slag till det, hvilket i «Jean Jacques Pan-

crace» förekommer, under benämningen «väl snutna», samt då och då med fällen af den korta kolten aftorkande sina tårar.

Midt i gränden ligger en gammal sko . . .

Denna sko, dessa trasiga barnungar, dessa uppbyggliga skyltar, dessa sophögar, dessa gråa hus med sina sönderslagna rutor, lappade med trasor eller gråpapper, denna eviga skymning mellan murar, som nästan tyckas vilja klämma fast en, låt er fantasi kasta ögat kring sig och samla allt detta i en enda bild! lägg härtill denna jemna musik af positiver, stoj, gräl och svordomar från de många krogarna, då och då förhöjd genom ett skärande barnskri, jamande kattor, eller sqvatschandet i gatstenarna af något *utslag* från fjerde, femte våningen!

lägg ytterligare härtill den egna parfy-
men från dessa aldrig annars än genom
något häftigt störtregn rensköljda ränn-
stenar, den kvalmiga, instängda, osunda
atmosferen!... Och ni har ett slags före-
ställning om åtminstone det yttre af en
gränd i Stockholm, en sannskyldig, ärlig
gränd!

Dock, det återstår att åtminstone kasta
en hastig blick in i äfven det inre af
dessa mörksens boningar. Följ mig då
in här i förstugan, der «De båda trat-
tarna» prunka öfver porten! Dörren till
krogrummet står öppen på glänt. Man
kan derigenom obemärkt titta in. Ni
ser ett kolsvart, vämjeligt, nersöladt kyffe,
möbleradt med några haltande bord, öf-
ver hvilkas skifvor stora sjöar af svag-
dricka och bränvin utgrena sig i fan-
tastiska figurer, en kista, två trädstolar,

en bänk och en gammalmodig fåtölj, af hvars fordom med blanka messingsnaglar fastsatta blanklädersbeklädning endast några rodnade flikar äro öfriga, mellan hvilka den malättna tagelstoppningen allt mer och mer tränger sig ut. Några åkare stå midt på golfvet, med armarna i sidan, inbegripna i ett högljudt gräl med hvarandra. På den ena stolen sitter en stackare med hufvudet ner i bröstet och armarna för magen, och snarkar af hjertans grund. Snusdosan af näfver står tom bredvid honom på det våta bordet. Bakom disken, garnerad med olika fat och karotter, innehållande kallt stekt fläsk, strömming, sill, oskalad potates, soppkött, primar en eldröd, bredkindad matrona med griffeltaflan i handen, och bredvid henne är en piga, med håret oredigt kring öronen och sotiga händer,

sysselsatt med att ordna en mängd glas och brännvinsflaskor på vägghyllorna och att blanda squättarna ur diverse ölbuteljer tillhopa i en enda. En smattrande dank med tumslång veke brinner ännu i en på väggen vid disken upphängd trädstake, och en ful rödgul katta har hoppat upp bland mattallrickarna för att med slickande tunga försöka de olika rätterna, medan husmodern sitter fördjupad i sina arithmetiska anteckningar på taflan och, synbarligen högst fundersam och tankspridd, då och då med griffeln kliar sin bruna hals . . .

Det är i dessa kyffen, i dessa gränder man skall söka skådeplatsen för mängden af de sanslösa orgier, de oändligt komiska saturnalier, af hvilka Bellman i sina qväden lemnat så oöfverträffliga bilder. Det är i dessa trakter man egent-

ligen skall söka den verld, inom hvilken hon rörde sig, denna beundransvärda Fredmanniska cykel af måhända, hvad blotta namnen beträffar, till någon del fingerade, men till karakter och äfven kostym icke därför mindre historiska figurer. Det var här på krogarna «fader Berg» i sin randiga nattrock och skurna peruk satt om qvällarna och lät genom det öppna fönstret sitt buckliga waldthorn «i luften mumla» utåt gränden en dundrande polska, hvarvid «Ulla Winblad», «Anna Stina», «Kajsa Lisa», «Jeanna» och hvad mera de hette, dessa kärlekgudinnor i rosenröd roberonde, högklackade skor, blåa strumpor, solfjäder och pudradt hår, svängde sig med korpraler, styrmän, drabanter och gesäller, så att tiljorna darrade «vid stampning, larm och dån». Det var här den

guddomliga «konstapel Movitz» med sin knöliga oboe, «korpral Mollberg» med sin stora basfiol, «Christian Wingmark» med sin flöjttraver, «Bergström, bröllopsmarskalken» med sin violin, höllo sina små konserter, i sitt slag säkerligen lika makalösa som Paganinis och Thalbergs i sitt. Det var här «Bergen med sin oboe d'amour», «Grälmakar Löfberg, pruttande på sin dulcian», och «Lång-Anders, grönögd vid sin basfiol», bittida om morgnarna på namns- och födelsedagar stämde upp sin gratulationsmusik utanför krogdörren, så att det gaf echo mellan husen i den tysta gränden, och genom denna sin uppmärksamhet mot «mutter» eller «krögarfar», förtjenade sig «hvar sitt ljus» eller «några krus färsköb». Ännu i dag blir i dessa kvarter hela grannskapet någon gång, och isyn-

nerhet i den för sina många allmänna fruntimmersnamn så kallade fruntimmersveckan, uppväckt klockan fyra, fem, af ett par namnsdagsblåsare på hoboja, waldthorn eller bassong, hvilka till någon «Bergströmskas», någon «Mor Maja Myras» ära trummeta andan ur halsen på sig under den välbekanta skylten. Men någon «fader Bergström» eller «tapetmålare och stadsvirtuos Berg» spelar här icke mera upp till dans om qvällarna; folket på dessa ställen dansar icke mer så gerna som förr, man går nu sin väg fram mera tungsamt, — skon klämmer någorstädes, gud vet hvar! — eller nöjer man sig åtminstone med det mera sedesamma positivet i stället för de rasvilla och stojande trumpeterna, basunerna, waldthornen och basfiolerna...

Men ni har redan för de vidriga ångorna, som ur krogrummet söka sig

ut genom den halföppna dörren, dragit näsan tillbaka. Ni önskar göra visiten på hvart ställe så kort som möjligt. Nåväl!

Denna port leder ut till en så kallad gård. Se dit i förbigående! Det är sannt, man skulle snarare vilja kalla den en skorstenspipa af något bred dimension, men . . . man eger ingen annan. Det finnes måhända hos grannas en, som icke är *så* många tum i kvadrat.

Här ha vi trappan. Den är af träd med höga, stupande, samt söndriga och halfva steg, eller nära nog af det slaget, som någorstädes benämnes «trapplösa trappor»; dessutom hvilar öfver den ett sådant egyptiskt mörker, att jag tror till och med en katt första gången skrufvar sig för att gå upp här. Lyckligtvis saknar man dock icke all hjälpreda i denna

labyrint, ty något fyndigt hufvud har varit betänkt på att låta ett tåg uppifrån öfversta våningen slingra sig, löst hängande, utför alla trapporna, vid hvilket det går an att ordentligt hala sig upp, i brist af annan utväg. Har man bara sträfvat första trappan uppför, blir man också på det angenämaste öfverraskad af så mycket dager man någonsin här kan begära, meddelad, som den är, från en gård af ofvan beskrifna beskaffenhet, och insläppt genom en liten fönsterglugg af ett nerdammadt, utaf sekelsgammal smuts betäckt, samt i sig sjelf af ålder gulnadt glas, sådant man ofta finner i äldre byggningar . . .

Åh hå! det var då *en* trappa!

Vi pusta litet här i förstugan, taga oss en prise de contenance; . . . och bege oss vidare . . .

Åh hå! det var trappan numero två!

Skola vi göra oss något ärende och för ro skull knacka på denna gulmålade dörr, som skymtar der i dagern från ett förstugufönster, icke mindre dunkelt än det i våningen inunder?

Knack, knack, knack! . . . Knack, knack, knack! . . .

Dörren öppnas helt litet, litet . . .

«Ursäkta! . . . bor här någon . . . någon sinkare, som heter . . . Porselin?»

Ett hopkrumpet, fatalt käring-anlete sticker ut genom dörren och låter en kasta en blick in i ett tomt rum, begagnadt till vedbod, att dömma efter några stickor och träd midt på golvet, samt till torkvind på samma gång, att dömma af ett par grå strumpor, en blårutig duk och någonting kjortelaktigt, hvilka persedlar hänga uppkastade på ett

tvärs öfver kammaren utspändt streck. I fonden är en annan dörr, som troligen leder in till de bebodda rummen.

«Malla är inte hemma!» hviskar käringen med en gement förtrolig och ganska mystisk min; hvarpå dörren åter långsamt går igen. Var den gamla verkligen döf, eller gjorde hon sig så?

Vi klifva vidare, den tredje trappan upp. Alla goda ting äro tre. Men denna numero tre är likväl värre än de båda förra tillsammantagna; här är åter förmörkelsen total, ty den lilla förstugugluggen saknas tyvärr helt och hållet i denna våning. Har man tagit fan i båten, så måste man dock föra honom i land. Uff! der slog jag troligen omkull ett diskämbar . . . Husch, det sqvalar utför alla trappor! . . . Pang! hvad var det jag trampade sönder? . . .

Jag olycklige! Det lät alldeles, som något skrälligt krukmakaregods, t. ex. . . . en tom blomkruka!

En dörr flyger upp. Den är till ett gammalt kök, der en skomakareverkstad numera blifvit inhyst. De trasiga tapeterna äro, om jag icke i min stora be-
dröfvelse ser svart för hvitt, lappade med utklippta trädsnidt ur en biblisk historia, *kolorerade*, äfvensom några porträtter, rifna af tobakskarduser, såsom Lord Nelson, Kronprinsen, Sultan Mahmud. I spisen sitter ännu åtskilligt vissnadt löf kvar sedan midsommar. Här och der hänga en mängd pappersrimsor, begagnade till mått. En tio, tolf lätt kostymerade artister, hvar och en flitig på sin pall, knacka, skrapa, becka, sömma, slå in skopinnar, svärta, blanka . . .

«Hvad är det för ett sju djefla vä-

sen i förstugan?» höres en rytande stämma i den öppnade dörren.

«Ah?! . . . jag går alldeles galet, ser jag! Det skulle bo här någon . . . auktionskommisarie . . .»

«Här bor, i helvete heller, ingen *aktionskomsar!*» Och den buttra skoflickaren slår dörren åter igen efter sig, så att det ljommar i huset.

Här står man nu i mörkret, i svallet från det kullstjelpta ämbaret, i skärfvorna af den sönderslagna krukans, som sqvallrar med sin fatala klang, för hvart steg man tar! Skall man fortsätta vandringen ännu högre upp i eländet, eller skall man maka sig ner, så fort man gitter? . . . Jag röstar för det sednare, och jag tror verkligen ni gör så med.

XIV.

"JUNGFRURNA".

Stockholms pigor hafva nästan en europeisk ryktbarhet. Det anländer ingen turist till Sveriges hufvudstad utan att formligen förälska sig i dem, och om han sedan vid hemkomsten ger ut några «Reseminnen», några «Vandringar» eller någon «Dagbok», kan man vara viss om att han eignar åtminstone tre eller

fyra sidor åt de små nätta Stockholmsjungfrurna, hvilkas täcka ansigten, smakfulla klädsel och vackra hållning gjort honom alldeles förbryllad och vek om hjertat. Hvad som hos Stockholmspigorna framför allt annat synes förtjusa utlänningen, är den lilla hufvudduken, kokett bunden under hakan, och det lider intet tvifvel, att sjelfva ordet «duk» snart nog skall i denna bemärkelse vinna burskap i fremmande språk, på samma sätt som jag redan någorstädes i ett franskt arbete sett omtalad «la jungfru».

I sjelfva verket måste man också medgifva att pigorna i Stockholm, allmänneligen taladt, äro ett rätt hyggligt slägte. De stå i hela sitt yttre skick mamsellerna så nära som möjligt, de förstå fullkomligt hvad som kläder dem och de följa med sin tid. Det felas dem

egentligen icke mer än att kunna spela litet gitarr, för att vara så pass goda som mängden af mamseller och med heder kunna bära hatt. Man skall se dem någon söndagseftermiddag på Norrbro, då de äro ute och visa sig i sin gala, och man måste erkänna, att man dagligen och stundligen får se mycket mindre intagande i de allragrannaste salonger.

En välbeställd Stockholmspiga har sin egen kammare innanför köket. Der har hon sin tältsäng och sin rödbetsade byrå, hvilken sednare möbel nu för tiden totalt undanträngt de fordna bondaktiga och triviala kistorna. Ofvanpå byrån befinna sig, jemte några andra småsaker, en liten handspegel med stöd i ryggen, en pomadburk och en psalmbok. Här och der på väggarna ser man ofta uppklistrade karamellsdeviser och rebus, men om

det skall vara riktigt styft sitter öfver sängen antingen hunden Fidèle eller Belisaire. I fönstret står en blomkruka, vanligtvis en geranium eller «citronmeliss», någon gång äfven ett litet törnrosskott under ett spräckt glas.

Jag vill icke precist påstå att Stockholmspigorna äro romaneska, de hafva åtminstone icke ännu börjat att osa i-hjel sig likt de fransyska grisetterna, men de ega dock ett känslofullt hjerta och de läsa gerna på lediga stunder ett ömt och rörande poem. Herr Böttiger är deras älsklingskald, och de skulle vilja gifva ett år af sitt lif för att få bädda hans säng och koka hans mat. Dernäst älska och beundra de Van der Veldes noveller. Den gamla hederliga Lafontaine är ty värr längesedan nästan försvunnen ur boksamlingarna, men hvar

det ännu på något lånbibliotek finnes ett par söndriga och nerfläckade volymer af «Carl Engelmanns dagbok» eller af «Skogsbarnet», kan man vara förvissad om att de uppsökas och räddas af någon beskedlig huspiga eller kokerska, för att studeras vid den lilla aftondanken. Stockholms Dagblad är äfvenledes för Stockholmsjungfrun en kär lektyr för sina många historietter och sina roliga giftermålsannonser, och man har berättat mig, hvilket jag dock icke vet om det är bokstafligen sannt, att det gifves i hufvudstaden små pig-bolag, hvilka ordentligt prenumerera på denna tidning.

En rangerad Stockholmspiga har alltid en fästman. Det är antingen någon dräng eller kusk, eller också någon städad och folklik gesäll, t. ex. en snickaregesäll, hvilken på sina fristunder gör

små syskrin åt henne och kanske äfven möjligen till julen öfverraskar henne med en ny fruntimmersbyrå af sockerkist med förgyllda bronsornamenter. Denna fästman kallar hon för sin «gosse», och han är hennes lagliga och beständiga kavaljer. Om vintrarna är han med om att tillstålla små baler, der det ofta nog går temligen stort till, och dit han fragtar sin sköna åstad i åkarsläda. Vid dessa baler tillåter jungfrun sig understundom att för tillfället heta mamsell, i hvad fall som helst antager hon alltid husbondfolkets namn. «Hvem vänta vi på?» — frågar den ena kavaljeren den andra — «aha? det är jungfru Arwidson som felar!» — «Hvem är den der flickan? hon i röda klädningen der borta!» — hviskar en annan till sin granne; — «åh! känner du inte henne? det är jung-

fru Sprengtporten! hon följer med jungfru Gyllenhaal».

Om sommaren vandrar hon med sin gosse om söndagsmorgnarna ut till Hagaparken; det vill säga mycket tidigt om söndagsmorgnarna, omkring tu- eller trettiden, emedan hon skall åter vara hemma i staden till den vanliga kaffetimmans och ha frukosten färdig åt sitt herrskap. Om ni, som sagdt är, vid pass klockan tre en söndagsmorgon spatserar ut till Haga, skall ni få se någonting, hvarom ni kanske aldrig kunnat drömma. Det är allmännt känt att den vackra Hagaparken icke mera är hvad den varit, det är numera endast högst sällan de respektive Stockholmsherrskaperna besöka dess lummiga och pittoreska avenyer, och de vackra svanorna simma alldeles förgäfv

i sina små vikar, sändande obönhörda längtansfulla blickar åt stranden, der fordom hofvets täcka damer roade sig att med högstegna händer utkasta sockerbröd och karameller åt dem. Det vissa är likväl att detta numera så ödsliga och trumpna Haga ännu åtminstone några gånger under sommarmånaderna ser sina bellmanniskt lifliga och glada timmar åter, och det är just de sköna söndagsmorgnarna. Man finner då här ett verkligt folkliif. Hundratals Stockholmsjungfrur, hvar och en med sin trogna gosse under armen, vandra då här af och an i det daggiga gräset; det är en glädje, en frihet, ett skratt, ett glam! Här och der mellan buskarna hör man till och med någon alldeles icke bortkommen pigröst qvintilera ett stycke ur «Lucie», och det är icke omöjligt att

en musikalisk skomakaregesäll ackompanjerar sången på gitarr eller flöjt. Straxt innanför grinden står oppe på en backe ett gammalt rödmåladt trädhus; der kokas och serveras kaffe förutan all ända, tio stora kittlar stå på en gång på elden och så fort en är tömd, lägges genast ny dosis på. Utanför huset äro en mängd enkla trädbord uppställda, och här nästan slåss man om platserna. Dammerna få hvar sina tre eller fyra koppar, men herrarna traktera hvarandra med så kallad uddevalla, hvilket består af en stor sup i en kopp kaffe utan grädda. Efter intagen förplägning eller mellan de olika omgångarna deraf gör man små utflygter uppåt norrska jägar-nes läger, åt den stora ruinen, åt slot- tet, åt de flera olika templen. Det är förmodligen från dessa morgonbesök de

talrika mer och mindre genialiska inskriptioner förskrifva sig, hvilka uppfylla väggarna i de nyssnämnda templen, liksom fotställningarna till de stora marmorvaserna, som på ett par ställen i parken äro till finnandes. Se här för roskull några profstycken deraf:

«I Dätta tempell fann jag vila
 J sällskap af min penna där
 Sen till min boning jag skall jla
 O Himmel hur dän är mig kär.

Augusta».

«Hedda S...berg njöt bland sina vänner af den sjöna naturen Pingstdagen den . . . dett var gudomligt det bedyrar jag».

«Jag är din».

«Upp lilla flicka vallsa med mej
 Lustigt med deij

svingar jag mej
 Jerttatt i bröstet pickar och slår
 ungdomens tid förgår».

«Lille söte älskansvärde Adonis».

«I dag har jag och min kamrat va-
 rit här och vi ha haft hvar sin vän
 med sig».

«Farvel i skjöna Haga lunder
 nu vandraren sin kossa tar
 haf tack för dessa Ljuva stunder
 som mina känslor uppväkt har.

Apollonia L...s».

«Natur hvad du är skön».

«Farvel du skjöna natur förvest far vell».

»Jag reser bort från dessa bygder
 som ömt förenat dig med mig
 och glömmmer alla dina dygder
 blott för att tänka få på dig».

«Ditt blod måste rinna».

«Kyss mig».

«Bilden af en ädel qvinna jag lärde känna först hos Laura».

Hemkommen från Hagaparken, för-
rättar den lilla jungfrun med ovanlig
kryhet och upprymdhet sina sysslor och
skyndar derefter, om husmodern så tillå-
ter, att afhöra någon favoritprest; ty
Stockholmspigorna äro i allmänhet ett
temligen gudaktigt folk och gå nästan
lika gerna i kyrkan som på spektaklet.
På eftermiddagen har hon åter några
timmars ledighet och hon tar då med
sin gosse vägen helst åt Djurgården, der
hon låter bjuda sig in på Gauthiers el-
ler på Torslows. Hon har ett särdeles
tycke för Gauthiers pajas och hon hål-
ler på att skratta sig till döds åt hans
koqvicka fasoner.

På sina namnsdagar gör hon ett litet kaffekalas åt de andra «flickorna» i huset. Hon har på förmiddagen blifvit af sin fästman uppvaktad med en bukett och ett grannt prentadt poem, hvilket högtidligen uppsattes på väggen. Vi antaga att det lyder så här:

«Lovisa som bär dagens namn
 Hur du mitt jerta fångnar
 Jag hastar i din öma famn,
 tag dessa rosor från naturens blom-
 sterängar.

Lavändel, rosor, myrt också
 jag här dig bjuder sjöna Lovisa
 men du är mycket skönare ändå
 ock därför månne jag dig prisa.

Må du leva glad ock säll,
 liksom eternällen ständigt grönskar

älskade Lovisa far väll
 en goder vän dig dätta önskar».

Sedan jungfrun och hennes fästman åtskilliga år gått och sett på hvarannan, beramas det att man skall gifta sig. Älskaren har ifrån betjent blifvit förvandlad till extra vaktmästare och han har vid noga besinnande funnit, att det icke är godt att vara allena. Jungfrun blir nu en välbeställd madam, som sysselsätter sig med att tvätta och stryka för herrar, medan mannen är ute och borstar stöflar. Vill lyckan väl, upphöjes hon efter någon tid till värdigbet af fru och utbyter schaletten mot en hatt. Mannen lyckas möjligen genom sina intima förbindelser med folk af inflytande förskaffa sin kära hälft rättigheten att hålla «närning», och man återfinner jungfru Lovisa såsom fru på «Treväplingen»,

promenerande då och då en aktnings-
värd korpulens i skenet af kirsteinska
trädgårdens kulörta lyktor eller bega-
pande herr Magitos fyrverkerier i Hum-
legården.

XV.

DJURGÅRDSBRUNN.

Det var en tid, då Djurgårdsbrunn hörde till de mest lystra orter inom riket; det var aristokratiens älsklingsställe för somrarna, tusen nobla nöjen och tillställningar aflöste då här hvarandra och man förstörde här mera pengar, än en menniska kan omtala. Så var det ännu för en tjugofem år sedan. Bland andra

förnäma gäster bodde här då äfven den famösa turkiska amiralen Ibrahim Gibraltar, och mången har ännu säkerligen i färskt minne flera drag af det österländska galanteri, han här utvecklade. Den bekanta Torngren var då för tiden den, som utgjorde själen i alla festiviteter och anordningar, och allt hvad hufvudstaden egde af lefnadslustiga och frökostiga kavaljerer lemnade honom härtill ett troget bistånd. Också var det en ärelystnad hos både fruar, fröknar och mamseller att få passera en sommar vid denna brunn och man visste icke sitt armaste råd för att inför den kära «gubben» eller söta far få nog bevekande anledning här till.

Tiderna hafva förändrats och den stora världens tyeke har vändt sig åt andra håll. Imedlertid dricker man

ännu alltid brunn härute, ehuru man gör det med mindre lyx, mindre «éclat». Stället är dessutom, efter en originell författares yttrande, ett af de mest «sköna och melankoliska», och erbjuder således alltid ett intagande sommarnöje, om man också icke precis behöfver bo här för att fylla sin mage med vatten. Hvem vet om icke Djurgårdsbrunn ännu en gång kan lefva upp och bli någonting rätt artigt här i verlden!

Såsom sjelfva namnet antyder, har vid Djurgårdsbrunn af ålder funnits naturligt hälsovatten, mer eller mindre undergörande, likagodt! De lärde, som alltid äro mycket tvärsäkra i sina stycken, hade i flera omgångar undersökt detsamma och funnit det ega en hel hop märkvärdiga egenskaper, men en vacker dag kom man att göra en alltför besynnerlig

upptäckt; man höll på att rensa brunnen och hittade på att fiska opp ingenting mer och ingenting mindre än ett par gamla jerngrytor, några halster, ett par stryklod och en gammal förrostad bomb. Allmän bestörtning, och en kurir till Berzelius. Herr Berzelius, tror jag, rådde till att åter nedsänka de hälso-
gifvande ingredienserna, hvilkas ofelbara verkan mot liktornar, hicka, fräknar och andra envisa åkommor under så många tiotal af år varit bepröfvad och värderad. Sedan den tiden är det likväl som om man icke fullt förlitade sig till den goda hälsokällan och strykloden ligga der och rosta så småningom bort alldeles förgäfves. I stället har man fått en patenterad apparat för artificiella vatten, der man endast, likt Moses, behöfver peka på klippan för att få hvad källa

man behagar. Oskattbara konst att kunna koka Carlsbader, Pyrmonter och Spaa lika lätt som man kokar en vanlig vattvälling! Vi behöfva icke längre gå öfver ån efter vatten och vi kunna med tillförsigt utropa: «Inga skröpligheter mer!»

Jag märkte i en olycklig stund för några år se'n att jag började få ett litet månsken; jag ville alldeles icke ha något månsken och jag rådfrågade mig med en läkare. Han funderade några ögonblick på saken, hvarest han sade till mig: «Ni skall dricka brunn, ni skall traktera er med en femton, sexton glas Emser om morgnarna, ni kan ju för roskull flytta ut till Djurgårdsbrunn».

Jag tog mitt parti och flyttade ut till Djurgårdsbrunn. Jag hade föreställt mig att det skulle blifva vida mindre angenämt och trefligt, än det i sjelfva

verket blef. Man lefver alldeles icke illa vid Djurgårdsbrunn.

Sällskapet var comme il faut. Der fanns flera vackra flickor och en mängd språksamma fruar, ytterst språksamma, oändligt språksamma fruar. Vi voro desslikes ett litet artigt antal mer och mindre unga karlar, och vi lefde allesamman i allsköns endragt och förtrolighet. Ni menar till äfventyrs att man här, som vid andra brunnar, uppgjorde hvarjehanda små historier på hvarandras kapitel, att man så till sägandes förtalade hvarannan, att man tillät sig en och annan liten intrig så der i allersom största hemlighet. Nå väl, sådant hör ju en gång för alla till den goda tonen och bidrager att uppöfva ens tankekraft och snille, hvarförutan det onekligen sätter en viss liflighet i societeten, afbryter

den dödande enformigheten och förvandlar det annars hvardagliga till någonting stötande på äfventyr, som väl någon gång kan vara mindre angenämt för den det träffar, men, medgifvom det! alltid är i en viss mån interessant för den som står utanför. För öfrigt och för att tala rätt uppriktigt, förtalade man verkligen här hvarannan endast rätt beskedligt, och om man intrigerade, var det i det hela taget anständigt nog; jag vet icke att man under hela sommaren egentligen tog heder och ära af någon; några små «denigrationer» äro förlåtliga . . .

Om morgnarna drucko vi vatten, ett inskränkt och utvaldt koteri, de andra vid brunnen boende gingo rundt omkring oss och sågo på. Derefter hade vi under bar himmel pepparkakslotterier i temligen stor skala, ty vid alla brun-

nar är, som man vet, en förfärlig åtgång på pepparkakor, nästan lika stor som på persiljefrön. Om eftermiddagarna hade vi kalas och smorde oss kräsliga.

Litet emellanåt företogo vi oss promenader i vagn, till häst, till fots. Kavalkaderna voro i synnerhet ståtliga och lyckades ådraga sig stor uppmärksamhet på hela Djurgården och i närgränsande trakter. De ridande damerna suto i tvärsadeln som «en stjärna på en vårsky», vi herrar suto der åtminstone som Rochus Pumpnickel på sin «kurre».

Vi gjorde äfven fiskarpartier. Vi foro, damer och kavaljerer, den lilla vackra kanalen utför till Wärtan, der vi förtroligt samlade våra båtar kring ett för sin myckna fisk särdeles rekommenderadt grund. Vi hade med oss stora

lådor metmask, och de unga herrarna gjorde sig ett nöje af att åt hvar sin sköna efter konstens regler laga ett metspö i ordning. Der satt nu hela sällskapet en timmas tid i solbaddet och ryckte på sina ref, och om fångsten icke blef den allrarikaste, var sjelfva sysselsättningen icke derföre mindre angenäm. Det finnes kanske ej i hela verlden något så underhållande nöje, som att sitta och vippa på ett metspö. Sedan alla metmaskarna voro åtgångna utan resultat, vände vi muntert våra stäfvar åter hemåt och begåfvo oss mangrannt upp på värdshuset för att undfägna oss med de delikataste aborrar från Lidingön.

En gång i veckan var stor bal i brunnssalongen. Jag är sjelf ingen dansör, men jag tycker mycket om dansmusik, och jag hade varit nog lycklig att

få mitt rum icke blott öfver balsalen, utan till och med midt öfver orkesterläktarn, så att jag hela nätterna hade tillfälle att fullleligen mätta mig med Strauss och Lanner. Det enda, som härvid understundom något litet obekvämade mig, var att jag, just då jag för ett ögonblick slumrade till i de angenämaste musikaliska drömmerier, plötsligen väcktes upp af ett förfärande pukslag precis under min hufvudgård, så att jag mången gång hoppade ett par alnar upp ur sängen. Jag sökte mot slutet intrigera bort hela pukan ur orkestern, men det svarades mig att den var af för mycken effekt, för att kunna uteslutas, och jag måste mot min vilja erkänna, att det, hvad effekten beträffade, hade sin fullkomliga riktighet.

Vi hade äfven maskerader. Vid dessa

tillställningar utbreddes en synnerlig lyx. I träden utanför maskeradlokalen upphängdes ända till ett helt dussin kulörta papperslyktor. Detta bar namn af att vara «à la Tivoli». «Om lördag få vi Tivoli!» omtalades redan många dagar förut och man afvaktade med förtjusning de granna papperslyktorna, liksom om det varit en venetiansk karnaval. Sjelfva salongen var dessa nätter utpyntad med löf och blommor, och ett par hopböjda ungbjörkar skulle föreställa en löfhydda eller «grotta», der punsch och bischoff serverades af «en den skönaste flicka i kristenheten», tagen jag vet icke från hvilken gränd vid Westerlånggatan. Ända till klockan fyra på morgouen hölls ett odödligt väsen både i salongen och ute i parken, och den uppgående solen såg här ofta efter dylika gillen en för

störeelse öfver all beskrifning, sönder-
slagna bänkar, upp- och nedvända sä-
ten, utkastade stolar, nedtrampade blom-
sterrabatter och afbrutna grenar. Man
invänder att sådant der kanske är nå-
got för bullersamt och störande för lef-
nadssättet vid en brunn, men min gud!
folket måste ju dock få slå ifrån sig,
och, såsom den gamla skalden uttrycker
sig, «att stundom vara tokig för rolig-
hets skull, det är att vara kloker». Skulle
man missunna sina medmänniskor att en
eller par gånger om året dricka ett glas
för mycket och ge hvarannan en örfil!

Jag vill icke tala om hvilken «mun-
tration» och upprymdhet det är vid Djur-
gårdsbrunn, när det händelsevis någon
gång anländer dit någon utländsk herre,
någon tysk professor, som förevisar gym-
nastiska öfningar på en mellan ett par

träd uppspänd lina eller uppsläpper papperstuppar med en luftballong. Hela stället hvimlar då af menniskor, man tror sig försatt till sjelfva «champs élysées», och det är med en viss stolthet man känner sig vara liksom herre på stället. «Nåå, hur lefver ni här vid Djurgårdsbrunn i sommar?» kommer en bekant ifrån staden och frågar; «åh! vi lefva som hvar dag vore den sista, ständiga tillställningar, ständiga nöjen och förströelser! Vi ha baler, vi ha fyrverkerier, vi ha papperstuppar».

Djurgårdsbrunn har slutligen jemte allt detta äfven sin mera romantiska sida, hvilken hjertast och mest intagande framställer sig bortåt hösten, då man får det vackra augustimånkenet och de mystiska aftondimmorna. Sällskapet gör då utflygter än hit, än dit i Lunas klara

glans för att uppfånga den ljufliga väl-
lukten från blomsterkullar och poppel-
lundar och för att höra den glada mu-
siken från en och annan roddarbåt på
Brunnsviken och i kanalen. Det är un-
der dessa promenader som den förflutna
sommarmånadens blygsammare hyllningar
utveckla sig till fullständiga kärleksförkla-
ringar med tillhörande suckar och bö-
ner, det är då man från en jämmerlig
brunnspatient blir liksom genom ett troll-
slag förvandlad till en lefnadsfrisk och
strålande fästman eller från en bleklad
nunna till en rodnande huldinna. Ett
eller annat giftermålsparti hör oundvik-
ligen till en brunnsäsong; vattnet ver-
kar det visserligen icke, utan kurtisen
«som är med och när vattnet» och de
tjugofem åren, «som omfatta denna med
vattnet förenade kurtis och derpå förtrösta».

Hvad mig sjelf betræffer, flyttade jag visserligen från brunnen lika lottlös ungkarl som förut och, hvad som nästan värre är, med ofördunkladt månsken, men jag är för öfrigt långt ifrån att ångra de månader jag der tillbragte, och om hälsan och kassan tillåta, skall jag gerna dricka brunn dersammastädes en gång till.

XVI.

EN DAGDRIFVARE.

Fransmännen hafva på sidsta tiderna fått en särskild hvardagsterm, ordet «flaner», för att utmärka ett sådant slags lefnadssätt, som egentligen endast består i att vandra gata upp och gata ner och slå dank. Den parisiska flaneuren har med detsamma blifvit en stående typ, han

har redan fått sig sin med talrika träd-
snidt illustrerade fysiologi och han har
blifvit gjord till hufvudperson i ett helt
tjog vådeviller. Dylika varelser, hvilkas
hela lif synes inskränka sig till att fla-
nera, finnas tvifvelsutän i större eller
mindre ymnighet något hvarstädes och
det italienska: «dolce far niente» är sä-
kerligen den populäraste af alla hittills
kända maximer. Sålunda skulle man
äfvén i Stockholm kunna ur den stora
massan framleta ett eller annat exempel
af flaneurer, till och med i ordets mest
speciella parisiska bemärkelse, menniskor,
hvilka icke förehafva någonting, utan en-
dast äflas att med bagateller mörda den
ena dagen efter den andra, menniskor,
hvilka kanske i mångas ögon äro de af-
undsvärdaste under solen, men i sjelfva
verket hafva så ledsamt, att en engels-

man säkert skulle skjuta ibjel sig för hälften.

Den stockholmska dagdrifvaren anträffas merändels bland sådana yngre män, hvilka, från början inträdde på den tröga och försoffande embetsmannabanan, händelsevis råkat få ett litet arf, jemnt och nätt så pass stort, att man dermed beqvämligen kan taga sig fram såsom ungarl, eller åtminstone hafva ett sådant i kikaren efter någon gammal hederlig enkefru, hvars kommissioner man under tiden uträttar och för hvars egande stenhus man är en påpasslig och samvetsgrann vicevärd.

Vår dagdrifvare ligger till klockan nio om morgnarna. Han gör sin toalett med mycken omständlighet; — vår man är långt ifrån att ha någon brådska! — hvarefter han vandrar ner till De la Croix,

för att intaga sitt morgonkaffe. Han begär Dagbladet, hvars alla annonser han med den punktligaste noggrannhet genomtråkar, han tager den fullständigaste notis om hvar man får köpa gamla kachelugnar, om hvar det finnes något fem oktavers Lindholms klavér att hyra, om huru många ammor med frisk och tillräcklig mjölk, som åstunda tjenst, om huru många portnycklar blifvit borttappade här och der i staden. Under allt detta smuttar han helt näpet af sin kaffekopp och ser en tjugo gånger på klockan.

Efter intaget kaffe reser han sig flegmatiskt ifrån sin stol, roar sig en stund med att retas med papgojan, som sitter på sin ställning i ena ändan af rummet, samt ger sig omsider i sampråk med skänkmamsellen. Han slår sig till och med ned vid hennes sida och

sysselsätter sig en fjerdedels timma med det interessanta betraktandet af huruledes hon lägger in karameller i hvitt papper.

Ifrån De la Croix's begifver han sig, han vet icke riktigt sjelf hvart. Han står en ny kvart på trottoaren utanför kaféen och vänder sig först åt norr och sedan åt söder. Han erinrar sig slutligen att han glömt köpa någon sigarr hos De la Croix's, och han tager de betydelsefulla tio stegen från stället, der han står, intill Labatts, der han fattar posto, för att ur diverse fulla sigarrlådor makligen utvälja åt sig en rätt förträfflig och oförvitlig tingest. Innan denna sednare blifvit vederbörligen fuktad, rullad under fingret, afbiten i ändan och förnuftigt påtänd, har klockan lyckligtvis hunnit blifva elfva.

Vår goda man vandrar åter ut på

Norrbro. Denna gång ställer han sin kosa nedåt Rosenbad. En stockflotta håller på att arbeta sig opp mot strömmen; han ställer sig med armarna i kors emot parapeten, för att grundligen betrakta det märkvärdiga företaget. Efter hand kommer en, komma två, komma tre, komma tio och ställa sig att följa hans exempel. Inom fem minuter är det en allmän folkskockning, och vår man, som vet att polisen med högst oblidla ögon åser dylika, finner för godt att smyga sig undan utan allt uppseende. Han beger sig in på Setterborgs närbelägna biljard, och slår sig ned på en bänk för att tyst och orörlig åskåda spelet. Detta fängslar honom till den grad att han säkerligen skulle kunna sitta der hela dagen, men klockan slår tolf och ytterst viktiga saker kalla honom

härifrån. Denna gång får han nästan brådtom, så att han lägger af med stora steg.

Han styr kursen nedåt Carl den trettondes torg, för att invänta vaktparaden. Han vandrar med en otålighet af och an i alléerna, spetsande öronen för att uppfånga trummornas aflägsna ljud. Gardet kommer ändtligen uppmarscherande, flaneuren går det till mötes med en glädjestrålände uppsyn. Han följer alla dess manövrer med oafslätlig uppmärksamhet, och han känner sitt hjerta hoppa af förtjusning, när tambur-majorn lyfter sin staf för att låta spelet begynna. Från torget ända upp till Slottsbacken tager han jemna steg med truppen och är så inne i sin sak, att han icke hör om man skriker honom i örat. Han känner till namnet hela både öfver-

och underbefälet och han nickar då och då mecenatiskt åt de små trumpetarpoj-
karna, liksom vore de hans egna hus-
och lifkapellister.

Men paraden och vaktombytet är slut på en fjerdedels timma och vår arma flaneur befinner sig åter i den olycksaliga ställning att icke veta hvad han skall taga sig för. Han beslutar att gå ned på posten för att efterhöra några bref, som han med all säkerhet vet att han icke har. Under vägen tages hans uppmärksamhet i anspråk af ett temligen elegant fruntimmer, hvars försigtigt upphållna kappa låter ett par fina hvita engelska strumpor skymta för-
föriskt fram under fällen. Vår man har en passion för hvita strumpor, han är i stånd att för ett par sådana vandra från Kungsbacken och till Hornstull i

hvad väglag och väder som helst. Också låter han nu af de ifrågavarande ny-manglade persedlarna förmå sig att vända om och promenera ett godt stycke utåt Kungsholmen. Fruntimret försvinner der genom en port in i ett gammalt hus, lika godt hvar. Hennes förföljare har skyndat att med lornjetten på respektfullt afstånd söka få se henne i ansigtet vid hennes inträdande genom porten; hvilken fatalitet! det var ett hampspöke . . .

Flaneuren hinner nu jemnt och nätt att komma tillbaka till staden till matdags. Han gör sin diner på Malmens eller hos Ryswiks. Tack vare den vanliga inrättningen på hufvudstadens värds-hus kommer man icke der i belägenhet att äta för fort, och flaneuren njuter i fullaste mått sin lycka att få spisa i så

många timmar han behagar. Han griper ånyo till Dagbladet och omtuggar dess annonser mellan hvarje matbit. Dessutom har han matsedeln att studera, det är en lång huggare med hiskliga kråkfötter, ensamt den tål sin lilla qvart att draga igenom.

Sitt eftermiddagskaffe intager han på något annat ställe ute i staden. Tillåter årstiden, går han ner på Strömparterren under Norrbro. Han slår sina slag i de små labyrintherna, han mönstrar dem som komma eller fara med den lilla ångbåten, hvilken plaskar deremellan och Djurgården, han begapar sjögräset, som ligger och flyter ute i strömmen, och stalaktiterna, som hänga under brohvalvet. Slutligen går han att requirera sitt kaffe och slår sig ner vid ett litet bord under verandan, der han

glömmer sig qvar på obestämd tid, fördjupad i åhörande af en liten tysk mamsells sentimentala och skorrande visor och en annan något äldres brummande på en gammal harpa.

En på bordet liggande tidning påminner honom om att det är spektakel på qvällen. Han vandrar af till teaterhuset och ställer sig att studera affischen inne i förstugan. Han studerar den, som om han aldrig förr i sin lifstid sett en affisch, han nagelfar med den från början till slut och synes icke nog kunna inpregla i sin skalle att herr Söderberg spelar bonde och herr Lemos officer. Han kunde visserligen med det samma köpa sig en biljett i luckan, men som han har god tid, väntar han dermed till litet längre fram.

Han ställer nu sina steg uppåt kongliga

slottet och östra hvalfvet, i förmodan att gamla drottningen far ut på sin middagspromenad. Denna förmodan befinnes hafva varit ganska grundad, de hvita hästarna och den gröna landåen med guldbjulen äro verkligen på ort och ställe. Flaneuren väljer sig en lämplig plats inne i sjelfva vestibulen, för att afvakta Hennes Majestäts ankomst. Han underhåller sig så länge med en slottsknekt, som der har sin post, och lyckas erfarra åtskilligt mycket pikant ur slottets inre historia. Efter en halftimmas dröjsmål kommer drottningen utför trapporna, flaneuren skyndar att göra en underdånig reverens, den Hennes Majestät icke ser eller låtsas icke se, vagnen rullar af och vår man är ledig till nya sysselsättningar.

Eftersom han befinner sig i sjelfva den inre staden, gör han härifrån en li-

ten krok nedåt rådstuguplatsen. Det ligger honom om hjertat att justera sitt ur efter rådstuguklockan; detta borde egentligen hafva skett långt förut, men han har, som man känner, varit hindrad af så många andra trägna förrättningar.

Han har hört omtalas att det någorstädes i Claratrakten skall finnas till salu ryska tofflor för ovanligt godt pris. Han promenerar dit. Han lyckas verkligen få reda på de ifrågavarande tofflorna, han beser dem både innan och utan och hör sig noga för efter priset. Han prutar fyra skilling och lofvar återkomma.

Omsider slår den kära spektakeltimman. Flaneuren hastar ned till teaterhuset. Han fattar här stånd på förstugubron åt Arsenalsgatan, med lornjetten oallåtligen fästad vid ögat för att

taga i granskning alla ankommande spektakelgäster. Han synar fruntimmerna från topp till tå, han söker genomtränga de tätaste slöjor; och så fort ett herrskap stigit ur en vagn, skyndar han att tyst och förtroligt förfråga sig hos kusken hvem det var. Det är på detta sätt han småningom kommer ända derhän att känna hvartenda ekipasch och livré i hufvudstaden utantill, hvilket utgör hans snart sagdt enda äregirighet.

Efter att sålunda hafva i bortåt tre-fjerdedelstimma stått på förstugubron och gapat sig starrblind, beslutar han äntligen, — ni menar, att gå på spektaklet, — på intet vis! han beslutar sig tvärtom att helt beskedligt gå hem till sitt. I förbigående tager han hos fordna Bianchinis i Stora Kyrkbrinken sitt té till lifs med tillhörande mandelbröd och

Aftonblad. Klockan half nio är han vanligtvis hemma i sitt rum, röker en pipa och går till sängs. Han tänder sin nattlampa och läser ett par blad i någon underhållande bok, till exempel Fredrika Bremers «Dagbok», hvarunder han som ett godt barn ljufligt somnar in.

Nästa morgon börjar samma slendrian.

XVII.

EN FÖRMIDDAG PÅ EMBETSNUMMET.

När jag rätt betänker saken, gjorde jag likväl rasande dumt, som någonsin belamrade mig med att skriva i tidningar och icke vackert höll mig vid att skriva endast protokoller!...

Jag var en gång, äfven jag, en ung man i verken!

«Jag, äfven jag, var i Arkadien etc.»

Och en ung man icke utan framtid! En ung man med både rekommendationer och relationer! Man påstod att jag hade en rätt vacker «piktur», och det första statsråds-protokoll, jag uppsatte, erhöll af vederbörande protokollssekretärare en mention honorable. Tänk, mina vänner! hvad det kunde ha blifvit med tiden!

Jag skulle måhända vid detta laget redan haft endast ett par trappsteg kvar till någonting stort!...

Jag skulle slutat med att bli kommandör och baron; jag med mina dråpliga anlag!... Och mina förnäma släktingar, — ty man rår icke för att man har ett par förnäma släktingar! — skulle icke behöft skämmas för mig!

Fan, hvad jag skulle tagit mig väl ut som baron!... Och i guldbyxor sen!

Blixt och dunder, hvarför skall man prompt behöfva sina trettio år på nacken, för att bli förnuftig och kunna inse sitt eget bästa!

Men se, den der «détestabla» liberalismen kom i vägen och skämde bort alltsammans. Den unga «kunglig sekttern» fann för godt att ge kanslier och kollegier på båten och i stället bli kunglig sekter i Aftonbladet. Derpå vinner man, ve mig! hvarken tromansvärdighet eller trekantig hatt!... Oh! jag må bulta mig för pannan!

Och det var för öfrigt alldeles icke otrefligt deruppe i «expeditionen»! Man förtar sig der icke, man är som en herre!

Ibland var det något att göra, ibland var det intet. Ett par expeditioner att skriva rent och kollationera, eller en föredragningslista! Se der allt!

Men man läste tidningar, man räsone-
rade om sista spektaklet eller konserten,
man trakterade hvarannan med notiser
från det kungliga slottet, om Hans Maje-
stät konungens hälsa och de små fur-
starnas qvickheter...

O, ni skulle ha varit vittne till hur
vi der kalftrade oppositionsbladen, hur
vi nedergjorde dem, hur vi rentaf slag-
tade dem! Och hur vi af hjertans grund
skrattade åt deras rörande expektoratio-
ner! Vi hade en liten expeditionssекре-
terare, som hvar dag höll på att kikna
till döds öfver hvad han kallade de pa-
triotiska litaniora. Medgif också att
patriotismen verkligen är någonting bra
löjligt!

Vi hade en annan expeditionssекре-
terare, en mycket vitter herre, — en så
vitter, att han blifvit friherre på kuppen!

— som visserligen redan då på sätt och vis tagit sin hand från hela embetsmannabestyret, men ickedestomindre emellanåt kom upp och hälsade på. Det var en högtid, skall ni tro! . . . Den vittre talade, och vi hörde på. Den vittre kunde tala om allting, han förstod allting, kände allting, och uttryckte sig sedan på ett så elegant, smäljligt och finurligt sätt! . . . Det finnes gerna i hvart enda embetsverk någon dylik «parlör», som går omkring och håller de öfriga krya och vid goda vätskor. För öfrigt kunde den ifrågavarande vittre en hel hop artiga konster à la Bosco, hvarmed han litet emellanåt förbluffade de yngre klienterna, och jag minnes hurusom hela byrån en gång var bragt till förtviflan öfver svårigheten att eftergöra ett hans konststycke, bestående i att träda

ett par med stjelkarna hopvexta körsbär genom ett helt litet hål på en saffiansrimsa. Den vittra mannen, det öfverlägsna statsmannämnnet, njöt en verklig triumf och han smålog då, som endast gudarna i olympen småle.

Vid tu-tiden anlände vår höga chef, slängde vårdslöst kappan af sig midt på stora skrifbordet, kastade sig ner i sin länstol, rafsade från sig några underskrifter, och täcktes åter försvinna. Det säger sig sjelf, att vi med ett slags helig och stum vördnad åsågo och öfvervoro denna apparition. Det var som om ett öfverjordiskt väsen nedstigit för att besöka oss, och vi vågade knappast draga på oss. Sedan den öfverjordiske ånyo lemnat oss, gafs af de öfriga högre för-

männen signal till allmänt uppbrott. Hvar och en tog sin lilla pappersrulle under armen, och det trägna arbetet uppe i verket var slut för dagen.

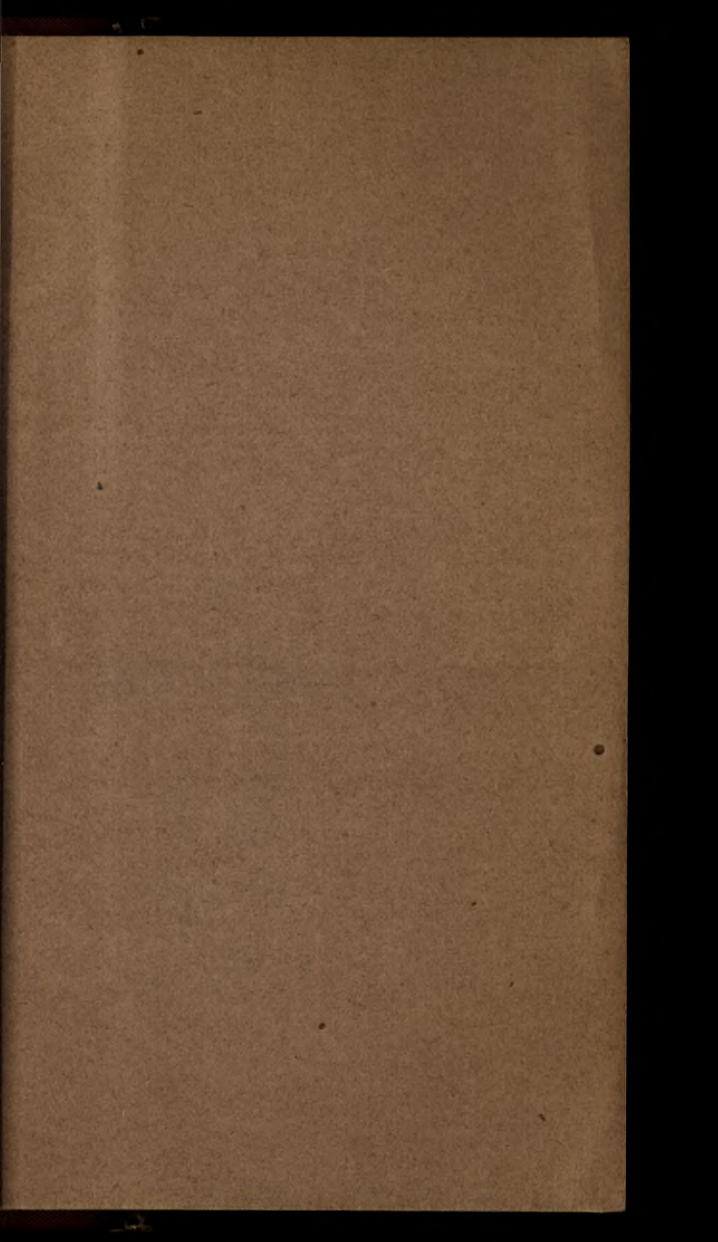
Det är på detta sätt våra unga män bildas till administratörer och statsmän; och jag hade utan tvifvel blifvit det, jag som de andra, endast jag gifvit mig ro att hålla fint uti. Jag upprepar det: jag har förspillt min lycka.

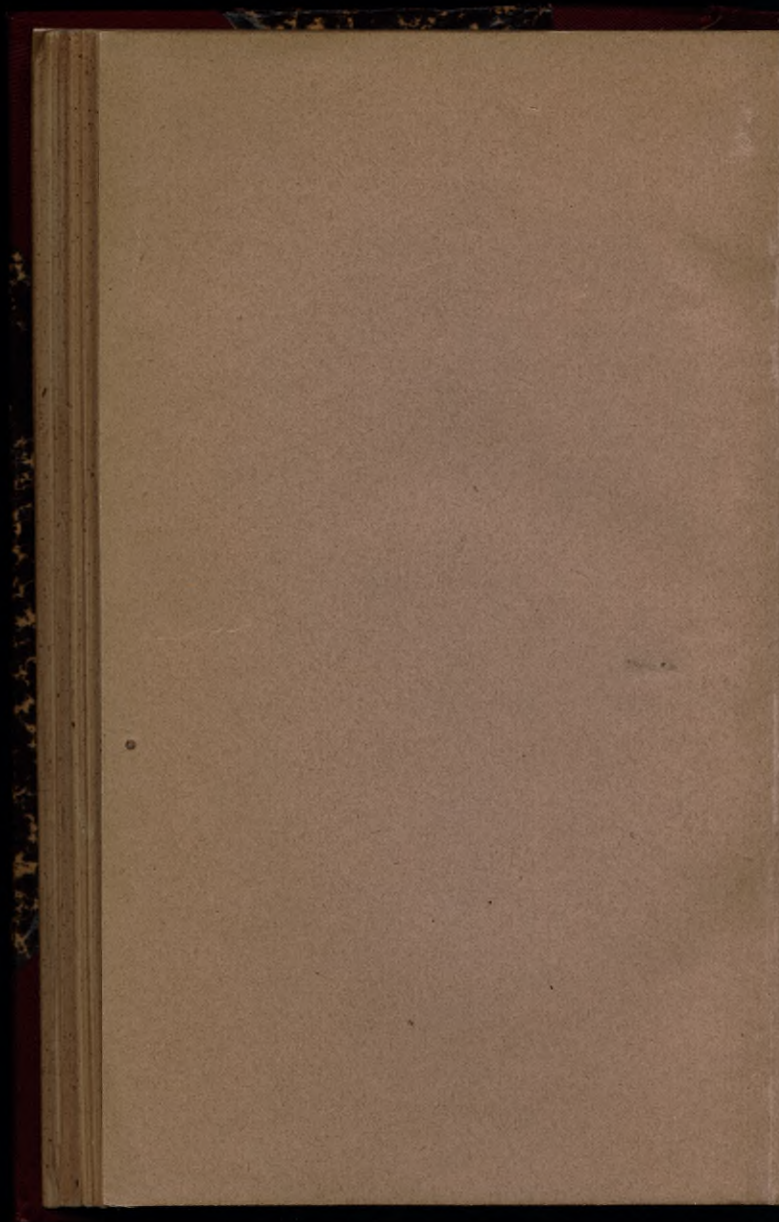
Det är sannt att det gifves vissa siffer- och räkenskapsverk, der det icke går alldeles så lätt och kavaljeriskt till, der man tvärtom nödgas hela fem, sex timmarna sitta med näsan öfver stora folianter och addera runstycken, i stället för att tala musik och teater eller träda körsbär genom knapphålshål. Men på den vägen blir man också aldrig nå-

gon statsman med de stora «vyerna»,
utan på sin höjd en gammal mager och
närsynt kamrer, och det är ens eget
fel om man väljer sin bana så illa och
obetänkt.

INNEHÅLL.

I.	<i>Handelsbokhållaren</i>	Sid. 5.
II.	<i>Julveckan</i>	— 23.
III.	<i>En nyhet</i>	— 38.
IV.	<i>Stockholms promenader</i>	— 55.
V.	<i>En sällskapskarl</i>	— 71.
VI.	<i>En flyttning</i>	— 85.
VII.	<i>En pleasure-yacht</i>	— 92.
VIII.	<i>Tolfskillningsteatrar</i>	— 115.
IX.	<i>Ett slädparti</i>	— 126.
X.	<i>En intrig</i>	— 139.
XI.	<i>Ett «lejon»</i>	— 144.
XII.	<i>Ur en Stockholmsflickas dagbok</i>	— 155.
XIII.	<i>En Stockholmsgränd</i>	— 164.
XIV.	<i>«Jungfrurna»</i>	— 187.
XV.	<i>Djurgårdsbrunn</i>	— 202.
XVI.	<i>En dagdrifvare</i>	— 217.
XVII.	<i>En förmiddag på embetsrummet</i>	— 232.

1001850961

